

VAROJEN NOSTO LISTAA- MATTOMASTA OSAKEYHTI- ÖSTÄ

Verouudistuksen 2014 mukanaan tuomat muutokset osingon
verotukseen

Koulutusala Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	
Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma	
Työn tekijä Tuomo Sirviö	
Työn nimi Varojen nosto listaamattomasta osakeyhtiöstä - Verouudistuksen 2014 mukanaan tuomat muutokset osingon verotukseen	
Päiväys	7.4.2015
Sivumäärä/Liitteet	47
Ohjaaja(t) Sirpa Grönholm	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) -	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Työn tavoitteena oli tutkia vuoden 2014 alussa voimaan tulleiden osinko- ja yhteisöverotuksen muutosten vaikutusta pienen ja keskiuuren listaamattoman osakeyhtiön osingon kokonaisveroasteeseen. Näkökulmaksi valittiin omistajanäkökulma. Tällöin huomioon otettiin sekä yhtiön että osakkeenomistajan maksamat verot, jolloin asiaa tarkasteltiin kokonaisveroprosentin näkökulmasta.</p> <p>Työssä käydään läpi osakeyhtiön toiminnan keskeiset periaatteet, osakeyhtiölain mukainen voitonjako sekä muut tavat nostaa varoja osakeyhtiöstä. Työssä tarkastellaan verouudistusten vaikutusta yrityksen ja osakkeenomistajan kokonaisverotukseen erilaisten kuvaajien ja esimerkkilaskelmien avulla. Lisäksi perehdytään verosuunnitteluun yleisellä tasolla.</p> <p>Työn perusteella voidaan todeta, että osakeyhtiön verorasitus kevenee alentuneen yhteisöveroprosentin vuoksi huomattavasti. Osakkeenomistajan saamien osinkojen verotus puolestaan kiristyy useimmilla osinkotasoilla. Suuren nettovarallisuuden omaavissa osakeyhtiöissä suurten osinkojen verotus puolestaan kevenee. Yhtiön verotuksen keveneminen ja osakkeenomistajan verotuksen kiristäminen siirtävät verotuksen painopistettä osakeyhtiöltä osakkeenomistajan verotukseen. Kokonaisveroaste muuttuu useilla osinko- ja nettovarallisuustasoilla. Osingon kokonaisveroaste voi kevenyä korkeimmillaan jopa 10 prosenttiyksikköä. Vuonna 2013 huojennettua pääomatulo-osinkoa sai alhaisimmillaan 24,5 prosentin verorasituksella. Muutosten jälkeen pääomatulo-osingon verorasitus on aina vähintään 26 prosenttia.</p> <p>Työ antaa hyvän ja luotettavan kokonaiskuvan kokonaisveroasteen muutoksista erilaisilla osinko- ja nettovarallisuustasoilla. Esimerkit havainnollistavat muutoksia, mutta tulee muistaa että käytännössä tulee huomioon ottaa yrityskohtaiset erityispiirteet. Työtä voivat hyödyntää kaikki varojenjaon suunnittelun parissa toimivat tahot. Tulevaisuudessa aihetta voisi syventää esimerkiksi tutkimalla laajemmin erilaisten varojen nostotapojen verotusta esimerkiksi jonkin toimeksiantoyrityksen tilanteessa.</p>	
Avainsanat osinkoverotus, varojen jako, verosuunnittelu, kokonaisveroaste	

Field of Study Social Sciences, Business and Administration			
Degree Programme Degree Programme in Business and Administration			
Author(s) Tuomo Sirviö			
Title of Thesis Distribution of assets from reserves of unrestricted equity in private small and medium-sized limited companies – tax reform 2014 and its implications on the taxation of dividends			
Date	7.4.2015	Pages/Appendices	47
Supervisor(s) Sirpa Grönholm			
Client Organisation /Partners -			
<p>Abstract</p> <p>The aim of this Bachelor's thesis project is to examine the 2014 tax reform effects on the taxation of dividends and corporate income tax rate in private small and medium-sized limited liability companies. This study considers both the taxation of a shareholder and the corporate income tax. The research focus is placed on the examination of the total tax ratio.</p> <p>This study presents the central operating principles of a limited liability company and the distribution of assets from reserves of unrestricted equity. The tax reform implications on the taxation of dividends are introduced with graphs and calculations. Tax planning is described on a general level.</p> <p>The findings of the study indicate that the taxation of companies reduced significantly. In contrast to this, dividends received by shareholders are taxed more heavily than before. Dividends distributed from a company with high net assets are taxed lower than before the tax reform. Focus on taxation is shifted to the taxation of the distribution of assets.</p>			
Keywords total tax ratio, taxation of dividends			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	6
2	OSAKEYHTIÖN VEROTUS	8
2.1	Osakeyhtiön toiminnan keskeiset periaatteet	8
2.2	Yhteisöverotus	9
2.2.1	Tulolähteet	9
2.2.2	Omaisuuslajit	10
2.2.3	Elinkeinotoiminnan tuloksen muodostuminen	11
3	OSAKKEENOMISTAJAN VEROTUS	13
3.1	Pääomatuloverotus	13
3.2	Ansiotuloverotus	14
3.3	Osingon verotus	15
3.3.1	Nettovarallisuuden laskeminen	15
3.3.2	Osakkeen matemaattinen arvo	16
3.3.3	Osinkojen verotus	17
3.4	Muu varojen nosto	19
3.4.1	Varojen jakaminen sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta	19
3.4.2	Sidotun oman pääoman jakaminen	19
3.4.3	Omien osakkeiden ostaminen	20
3.4.4	Yhtiön purkaminen	21
4	TILINPÄÄTÖS- JA VEROSUUNNITTELU	22
4.1	Yrityksen tavoitetulos ja kuluvarastot	23
4.2	Varojen noston suunnittelu	24
4.2.1	Nettovarallisuuden suunnittelu	26
4.2.2	Osakaslaina	27
4.2.3	Palkka	28
4.2.4	Vuokrat ja muut palkkiot	29
4.2.5	Pääomalaina	29
4.2.6	Omistuksen hajauttaminen	30
5	MUUTOKSEN VAIKUTUKSET OSINGON VEROTUKSEEN	31
5.1	Yhteisöveron muutos ja edustusmenojen vähennyskelpoisuus	31
5.2	Osinkoverotuksen muutos	32

5.3 Kokonaisveroasteen muutos	35
6 POHDINTA.....	43
LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT.....	45

1 JOHDANTO

Verotuksen tehtävänä on tuottaa julkiselle sektorille sen tehtävien suorittamiseen tarvitsemat varat. Lisäksi verotusta käytetään erilaisten yhteiskunnallisten tavoitteiden, kuten kasvu- ja aluepolitiikan välineenä. Euroopan unionin jäsenyys on osaltaan vaikuttanut Suomen veropolitiikkaan, niin maiden välisen kiristyneen verokilpailun, kuin unionista tulevan ohjeistuksenkin vuoksi. (Myrsky 2013, 3–4.) Suomessa verolainsäädännön valmistelusta vastaa valtiovarainministeriö (Valtiovarainministeriö 2014).

Osakeyhtiön varojenjako koskeva viimeisin merkittävä verolakimuutos tuli voimaan vuoden 2014 alussa. Peruseriaatteiltaan se on vastaava edellisen vuoden 2012 alussa voimaan tulleen lakiuudistuksen kanssa. Viimeisin uudistus kuitenkin laski yhteisöveron Suomessa historiallisen alhaiseksi, 20 prosenttiin. Lisäksi verotuksen painopiste siirtyi yhä enemmän osinkojen verotukseen osakkeenomistajan henkilökohtaisessa verotuksessa. Laki tuli voimaan 1.1.2014, ja sitä sovellettiin ensimmäisen kerran vuodelta 2014 toimitettavassa verotuksessa.

Vuoden 2014 loppupuolella Suomessa oli yli 249 000 osakeyhtiötä (Patentti- ja rekisterihallitus 2014). Yhteisö- ja osinkoverotus koskeekin suurta määrää osakkeenomistajia. Suomessa yhteisö- ja osinkoverotus ovat muuttuneet useasti, ja muutosten ennustaminen on vaikeaa. Työn taustana toimivat lait yhteisöverotuksesta sekä osinkoverotuksesta. Työssä käydään läpi yleisiä ansio- ja elinkeinotuloverotuksen lähtökohtia sekä eri varojennoston verotusta. Lisäksi käydään läpi yhtiön varojenjakon suunnittelua kokonaisverorasituksen kannalta myös pitemmällä aikavälillä.

Työn tavoitteena oli tutkia vuoden 2014 alussa voimaan tulleiden osinko- ja yhteisöverotuksen muutosten vaikutusta pienen ja keskisuuren listaamattoman osakeyhtiön osingon kokonaisveroasteeseen. Työssä selvitettiin kuinka muutokset vaikuttavat varojen noston verotukseen ja verosuunnitteluun. Työn lähtökohtana toimi pienen ja keskisuuren listaamattoman osakeyhtiön varojen noston verosuunnittelu. Työssä tutustutaan osakeyhtiön ja osakkaan verotukseen, sekä viime aikoina tapahtuneisiin verotuksen muutoksiin. Työssä perehdytään osakeyhtiön verotettavan tuloksen muodostamiseen sekä osakkaan ansiotuloverotukseen. Lisäksi käydään läpi erilaiset tavat varojen nostoon osakeyhtiöstä. Työssä käydään lisäksi läpi viimeiset verotuksen muutokset sekä erilaisia osingon noston tilanteita esimerkkilaskelmien avulla. Verotuksen säännökset esitellään teoria-osassa vuoden 2015 alussa voimassa olevassa muodossaan. Työn loppuvaiheilla näitä uusia voimassa olevia säädöksiä verrataan edellisvuosiin.

Työ on rajattu koskemaan ainoastaan pieniä ja keskisuuria listaamattomia osakeyhtiöitä. Muut yhtiömuodot ovat kokonaan rajauksen ulkopuolella. Osakkeenomistajana toimii luonnollinen henkilö. Myös suuret osakeyhtiöt joilla omistajia on runsaasti, sekä listatut osakeyhtiöt ovat ulkopuolella. Työssä käsitellään verouudistusten vaikutusta pienen ja keskisuuren yrityksen varojen jakoon. Työn rajaus mahdollistaa syvällisen paneutumisen aiheeseen riittävällä tarkkuudella, mutta jättää kuitenkin kaiken epäolennaisen ulkopuolelle. Työ sopii hyvin pienen ja keskisuuren osakeyhtiön osakkeen-

omistajalle varojenjaon suunnitteluun perehtymiseen. Lisäksi työtä voivat hyödyntää työssään kirjainpitäjät sekä muut osakeyhtiön verotuksen suunnittelun ja toteutuksen parissa toimivat henkilöt.

Työ on laadullinen tutkimus. Työssä tutustutaan aiheeseen lainsäädännön ja aiheeseen liittyvän kirjallisuuden sekä lehdissä ja verkkosivuilla esiintyneiden ajankohtaisten artikkeleiden avulla.

Työn ensimmäisessä osassa käsitellään osakeyhtiön toiminnan keskeisiä periaatteita ja elinkeinotoiminnan tuloksen muodostumista. Tärkeänä osana perehdytään myös tulolähdejakoön. Seuraavaksi perehdytään osakkeenomistajan verotukseen. Tässä käydään läpi ansiotuloverolain peruseriaatteen ja perehdytään osingon verotukseen vaikuttaviin tekijöihin, kuten nettovarallisuuteen ja matemaattisen arvon määrittämiseen. Osiossa käsitellään osingon jaon lisäksi myös muut osakeyhtiölain tarkoittamat varojen jaon tavat. Työn seuraavassa osassa perehdytään vero- ja tilinpäätössuunnittelun perusteisiin sekä varojen jaon keinoihin ja suunnitteluun. Seuraavaksi perehdytään lakiuudistusten tuomiin muutoksiin varojen jaon verotuksessa. Muutoksen vaikutuksia havainnollistetaan useilla esimerkeillä. Lopuksi pohditaan muutoksen vaikutuksia yritysten toimintaan sekä verosuunnitteluun.

2 OSAKEYHTIÖN VEROTUS

2.1 Osakeyhtiön toiminnan keskeiset periaatteet

Osakeyhtiö on itsenäinen oikeushenkilö. Se on oikeustoimikelpoinen, eli se määrää itse oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan ja voi tehdä sopimuksia omissa nimissään. Osakkeenomistajat eivät ole henkilökohtaisessa vastuussa omistamansa osakeyhtiön vastuista ja velvoitteista. Osakeyhtiön varallisuus on erillään osakkeenomistajien varallisuudesta, eikä osakeyhtiön velkoja voida periä osakkeenomistajilta tai osakkeenomistajan velkoja osakeyhtiöltä. Osakkeenomistajat vastaavat osakeyhtiön vastuista ainoastaan yritykseen sijoittamallaan pääomapanoksella. (KPMG 2010, 2.)

Osakeyhtiö voi olla joko yksityinen tai julkinen osakeyhtiö. Yhtiö voi olla julkinen osakeyhtiö, jolloin sen osakkeilla voidaan käydä julkista arvopaperikauppaa. Yksityisen osakeyhtiön vähimmäisosakepääoma on 2 500 euroa ja julkisen osakeyhtiön 80 000 euroa. Osakeyhtiölle on ominaista se, että sen osakkeita voidaan vapaasti luovuttaa ja hankkia, jollei tätä nimenomaisesti ole yhtiöjärjestyksessä rajoitettu. Osakeyhtiön osakeyhtiölaissa määritelty tehtävä on tuottaa osakkeenomistajille voittoa. Tästäkin voidaan määrätä toisin yhtiöjärjestyksessä. (KPMG 2010, 2–3.)

Osakeyhtiölain mukaisesti osakeyhtiön päätökset tehdään yhtiökokouksessa enemmistöperiaatteen mukaan, jolloin päätös tulee voimaan yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Osakeyhtiölaissa on kuitenkin lueteltu useita erilaisia erityistilanteita, joissa päätöksentekoon tarvitaan määräänemmistö tai osakkeenomistajien yksimielisyys. Lisäksi osakeyhtiöoikeuden keskeinen periaate on yhdenvertaisuusperiaate. Tämän periaatteen mukaan kaikki yhtiön osakkeet tuottavat yhtäläiset oikeudet yhtiössä. Tästä voidaan kuitenkin poiketa yhtiöjärjestyksessä, esimerkiksi erilaisilla oikeuksilla olevilla osakeryhmillä. Kaikki yrityksessä päätöksiä tekevät ovat yhdenvertaisuusperiaatteen velvoittamia. Yhdenvertaisuusperiaate kieltää tekemästä päätöksiä, jotka voivat aiheuttaa jollekin yrityksen osakkeenomistajalle tai muulle epäoikeutettua rahallista tai muuta etua yhtiön tai toisen osakkeenomistajan kustannuksella. (KPMG 2010, 5.)

Yrityksen johdolta edellytetään huolellista toimintaa yhtiön edun mukaisesti. Siihen liittyy johdon huolellisuus- sekä lojaliteettivelvollisuus. Huolellisuusvelvollisuus tarkoittaa, että johdon täytyy hankkia tehtävien ratkaisujen tueksi tarpeeksi tilanteen edellyttämää tietoa. Johdon jäsenten on toimittava siten kuin huolellinen henkilö toimisi vastaavassa tilanteessa. Lojaliteettivelvollisuus puolestaan tarkoittaa, että yrityksen johto on yhtiön edun mukaisesti toimiessaan lojaliteettivelvollinen itse yhtiötä, ja sen osakkeenomistajia kohtaan. Lojaliteettivelvollisuus tulee ottaa huomioon kaikkien osakkeenomistajien suuntaan, ei ainoastaan tietyn omistajaryhmän kohdalla. Lisäksi lojaliteettivelvollisuus tulee ottaa huomioon siten, että yhtiön johto taikka osakkeenomistajat eivät saa toimia tavalla, joka vaarantaisi velkojien oikeudet. Tällaisia velkojien oikeuksia vaarantavia toimia ovat toimenpiteet, joilla tosiasiasa asetetaan velkojat osakkeenomistajia heikompaan asemaan maksunsaantijärjestyksessä, mikäli näillä toimenpiteillä ei ole yhtiön liiketoimintaan liittyviä todellisia perusteltuja syitä. (KPMG 2010, 6–7.)

Keskeinen osakeyhtiön ominaispiirre on oman pääoman pysyvyys. Osakeyhtiön rahoitus jaetaan oman ja vieraan pääoman ehtoiseen rahoitukseen. Osakeyhtiön oma pääoma jaetaan edelleen sidottuun ja vapaaseen omaan pääomaan. Sidottua omaa pääomaa ovat osakepääoma sekä kirjanpitolain mukainen arvonkorotusrahasto, käyvän arvon rahasto ja uudelleenarvostusrahasto. Vapaata pääomaa ovat puolestaan muut rahastot sekä tilikauden ja edellisten tilikausien voitto. Pääoman pysyvyys tarkoittaa osakeyhtiön oman pääoman rajoitettua jakokelpoisuutta. Osakeyhtiölain määräämä osakeyhtiön vähimmäisosakepääoma on aina jakokelvotonta ja muu oma pääoma aina rajoitetusti jakokelpoista. (Pönkä 2012, 33.)

Pääoman pysyvyyden periaatteen mukaisesti osakeyhtiö ei saa jakaa varoja osakkeenomistajille muutoin kuin osakeyhtiölaissa säädetyillä edellytyksillä ja tavoilla. Kertyneistä voittovaroista osakeyhtiö voi jakaa osinkoa omistajilleen. Muita osakeyhtiölain säätämiä varojenjakotapoja ovat varojen jakaminen vapaan oman pääoman rahastosta, osakepääoman alentaminen ja omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen. Lisäksi osakeyhtiölaki määrittelee varojenjakotavaksi yhtiön purkamisen ja rekisteristä poistamisen, jolloin yhtiön varojen ja velkojen ylijäämä suoritetaan osakkeenomistajille. (Kyläkallio, Iiroja ja Kyläkallio 2012, 321–322, 594.) Näiden osakeyhtiölain mukaisten varojenjakotapojen lisäksi yhtiön osakkaat voivat saada yhtiöltä vastiketta erilaisia sopimuksia vastaan.

2.2 Yhteisöverotus

Osakeyhtiö on itsenäinen verovelvollinen. Yhtiön verotettava tulo määräytyy verovuodelle jaksotettavien veronalaisten tulojen ja vähennyskelpoisten menojen erotuksena. Yhtiön verotusta tarkastellaan tulolähteittäin. Tulojen ja menojen erotusta seurataan siis tulolähdekohtaisesti, ja tappiontasaus hoidetaan tulolähteittäin. (Tomperi 2013, 71–72.) Osakeyhtiö maksaa vuonna 2015 verotettavan tulon perusteella 20 prosenttia yhteisöveroa voitoistaan. Yhtiön osakkaat puolestaan maksavat yhtiöltä saamistaan osingoista ja muusta varojen nostosta pääoma- ja ansiotuloihin jaettavien osuuksien perusteella pääoma- sekä ansiotuloveroja henkilökohtaisessa verotuksessaan.

Elinkeinotoiminnan tuloksen muodostumisesta määräävä elinkeinoverolaki pohjautuu vahvasti menotulo-teoriaan. Teorian mukaan tulos syntyy menojen ja tulojen välisenä erotuksena, eikä varallisuuden arvossa tapahtuneita muutoksia oteta lähtökohtaisesti huomioon. Menot aiheutuvat tuotannon tekijöiden hankkimisesta. Tulot puolestaan syntyvät suoritteiden myynnistä. Tulot jaksotetaan tuotoiksi realisointiperiaatteen mukaan. Sen mukaan tulo on sen tilikauden tuottoa, jolloin tulon saamiseksi suoritettava suorite luovutetaan. Vastaavasti meno on sen tilikauden kulu, jonka tuottoja se on kerryttänyt. Näin ollen menot kirjataan kuluksi sitä mukaa kuin ne kerryttävät tuottoja. (Myrsky ja Malmgrén 2014, 50.)

2.2.1 Tulolähteet

Osakeyhtiön verotettava tulos voi muodostua kolmesta eri tulolähteestä. Nämä tulolähteet ovat elinkeinotoiminnan, maatalouden ja henkilökohtaisten tulojen tulolähteet. Kunkin tulolähteen tulo määräytyy eri lain perusteella. Elinkeinotoiminnan tulolähteen tulo määräytyy EVL:n mukaan, maatalou-

den tulolähteen MVL:n mukaan ja henkilökohtaisten tulojen tulolähteen tulo TVL:n mukaan. (Elinkeinoverotus 2012, 31.)

Elinkeinotoiminnan tulolähteeseen kuuluu verovelvollisen harjoittama liike- ja ammattitoiminta. Elinkeinotoiminnalle ominaisia tunnusmerkkejä ovat muun muassa voiton tavoittelu, itsenäisyys, jatkuvuus sekä taloudellinen riski. Ammattitoiminnaksi katsotaan liiketoiminnan kaltainen toiminta, joka tapahtuu huomattavasti suppeammassa laajuudessa ja jossa verovelvollisen henkilökohtainen ammattitaito on suuressa roolissa. Tulot kuuluvat elinkeinotoimintaan kun ne kertyvät liike- tai ammattitoiminnasta. Kulut puolestaan kun niillä on pyritty kerryttämään tai säilyttämään elinkeinotoiminnan tuloja. Varat ja velat katsotaan osaksi elinkeinotoimintaa, kun ne pääsääntöisesti ovat tarkoitettu elinkeinotoiminnan tulojen hankkimiseksi. (Elinkeinoverotus 2012, 32–33.)

Maatalouden tulolähteeseen kuuluvat varsinainen maatalous sekä erikoismaataloutena harjoitettava toiminta, jota ei katsota erilliseksi liikkeeksi. Metsätalous ei pääsääntöisesti kuulu maatalouden tulolähteeseen. Metsätalous katsotaan henkilökohtaisten tulojen tulolähteeseen, ellei se liity olennaisesti elinkeinotoimintaan, jolloin se katsottaisiin elinkeinotoiminnan tulolähteeseen. (Elinkeinoverotus 2012, 33.)

Henkilökohtaisten tulojen tulolähteeseen kuuluvat kaikki tulot, jotka eivät kuulu elinkeinotoimintaan tai maatalouteen. Tähän tulolähteeseen kuuluvat muun muassa liiketoimintaan kuulumattoman omaisuuden, kuten huoneistojen tai osakkeiden, vuokrauksesta tai luovuttamisesta saadut tuotot tai kulut. (Elinkeinoverotus 2012, 33.)

Tulolähdejaon mukaisesti verotettavaa tuloa laskettaessa tulot ja menot kohdistetaan asianomaisen tulolähteen sisällä. Eri tulolähteiden menoja ei voida vähentää toisen tulolähteen tuloista. Myös tappiontasaus hoidetaan tulolähteittäin. (Elinkeinoverotus 2012, 31–32.)

2.2.2 Omaisuuslajit

Elinkeinotoimintaa palveleva omaisuus on elinkeinoverolaissa jaettu neljään eri ryhmään. Nämä omaisuuslajit ovat rahoitus-, sijoitus-, vaihto- ja käyttöomaisuus. Jako on toteutettu sen perusteella, mikä tarkoitus hyödykkeellä on yritystoiminnassa. Samanlainen hyödyke voi siis eri yrityksillä kuulua eri omaisuuslajiin. Jaottelulla on merkitystä ennen kaikkea jaksotussäännösten soveltamisen osalta, sillä esimerkiksi käyttöomaisuuteen ja vaihto-omaisuuteen kuuluvilla hyödykkeillä on erilaiset kuluksi kirjaamisen perusteet. (Elinkeinoverotus 2012, 40–41.)

Rahoitusomaisuuteen kuuluvat rahat, pankki- ja tilisaamiset sekä muut samankaltaiset rahavarat. Tämän omaisuuslajin varat ovat varoja, joilla rahoitetaan yrityksen toimintaa. Yleisesti rahoitusomaisuudeksi katsotaan myös omaisuus, johon varat on tilapäisesti sijoitettu ja joka on nopeasti muutettavissa rahavaroiksi, sekä omaisuus, joka on saatu sijaismaksuna suoritteesta. Tilapäisesti sijoitetuista varoista voivat olla esimerkiksi arvopaperit, sijoitustodistukset, valtion velkasitoumukset tai pankille annetut sopimusvelat. Ehtona rahoitusomaisuuteen kuulumiselle pidetään sitä, että omaisuus on

helposti muutettavissa rahavaroiksi. Lisäksi yleensä on katsottu, että mikäli varat ovat yhtiön hallussa yli vuoden, eivät ne enää kuulu rahoitusomaisuuteen vaan siirtyvät esimerkiksi käyttöomaisuuteen. (Elinkeinoverotus 2012, 40–41.)

Vaihto-omaisuuteen puolestaan kuuluvat elinkeinotoiminnassa sellaisenaan tai jalostettuina luovutettavaksi tarkoitetut kauppatavarat, puolivalmisteet, raaka-aineet ja muut hyödykkeet. Myös elinkeinotoiminnassa kulutettavaksi tarkoitetut poltto- ja voiteluaineet sekä muut tarvikkeet katsotaan vaihto-omaisuuteen. Vaihto-omaisuuteen voi siis kuulua kahdenlaisia hyödykkeitä; luovutettavia hyödykkeitä ja tarveaineita. Luovutettaviin hyödykkeisiin kuuluvat kaikki luovutettavaksi tarkoitetut hyödykkeet. Tällaisia hyödykkeitä voivat olla myös arvopaperikauppaan myytäväksi tarkoitetut osakkeet ja kiinteistökauppaan myytäväksi tarkoitetut kiinteistöt. Vaihto-omaisuuteen katsotaan myös urakoitsijoiden keskeneräiset urakat. (Elinkeinoverotus 2012, 41.)

Käyttöomaisuutta ovat kaikki elinkeinotoiminnassa pysyvään käyttöön tarkoitetut hyödykkeet, kuten maa-alueet, arvopaperit, rakennukset, koneet, kalusto, patentit sekä soran- ja hiekanottoaikat. Käyttöomaisuus voidaan jaotella kolmeen ryhmään niiden luonteen perusteella. Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat maa-alueet, arvopaperit, rakennukset ja koneet. Toiseen ryhmään kuuluvat patentit sekä muut luovutettavat oikeudet. Käyttöomaisuuden viimeisen ryhmän muodostavat niin sanotut substanssihyödykkeet, kuten soran- ja hiekanottoaikat. Käyttöomaisuus voidaan jakaa myös kuluvaan ja kulumattomaan käyttöomaisuuteen. Kulumattoma käyttöomaisuutta ovat maa-alueet, arvopaperit sekä vastaavat hyödykkeet kuten henkilöyhtiöiden osuudet. Kulumattomaan käyttöomaisuuteen lasketaan myös kiinteistön luovutuksen yhteydessä siirtokelpoinen oikeus lämpöliittymään tai vastaavaan sekä taide-esineet ja taulut. Kulumattoman käyttöomaisuuden hankintamenoa ei vähennetä säännönmukaisin poistoin. Kuluva käyttöomaisuuden hankintameno puolestaan vähennetään vuosittain tehtävin säännönmukaisin poistoin. (Elinkeinoverotus 2012, 42–43)

Sijoitusomaisuutta voi olla ainoastaan raha-, vakuutus- ja eläkelaitoksilla. Sijoitusomaisuutta ovat näiden laitosten varojen sijoittamiseksi hankitut hyödykkeet sekä sijoitusten turvaamiseksi hankitut hyödykkeet. Rahalaitoksia ovat luottolaitokset eli talletuspankit, säästöpankit sekä osuuspankit. Vakuutus- ja eläkelaitoksia ovat puolestaan muun muassa keskinäiset vakuutusyhtiöt, vakuutusosakeyhtiöt, vakuutusyhdistykset, työeläkekassat sekä eläkesäätiöt. (Elinkeinoverotus 2012, 44.)

2.2.3 Elinkeinotoiminnan tuloksen muodostuminen

Verotettavan tuloksen laskeminen perustuu kirjanpitoon. Kirjanpidon tuloksen ja verotettavan tuloksen välillä on kuitenkin monia eroja, jotka täytyy ottaa huomioon verotettavaa tulosta laskiessa. (Elinkeinoverotus 2012, 83.) Verotettava tulos saadaan, kun veronalaisista tuloista vähennetään verotuksessa hyväksyttävät kulut. Usein lähdetään kuitenkin liikkeelle kirjanpidon tuloksesta, johon tehdään vaadittavat oikaisut, niin että saadaan verotettava tulo. (Tomperi 2013, 73.)

Kirjanpidossa on yleensä merkittynä kaikki tuotot ja kulut sellaisenaan. Osa tuotoista voi kuitenkin olla verovapaita, ja kuluista osa voi olla vähennyskeltottomia. Kirjanpidon tulosta täytyy oikaista

muun muassa näiden erien osalta. Kun kaikki vaadittavat oikaisut on tehty, päästään verovuoden verotettavaan tulokseen. Verotettava tulos lasketaan aina tulolähteittäin. Sen jälkeen suoritetaan mahdollinen tappion tasaus, jossa edellisten vuosien vahvistetut tappiot vähennetään tuloksesta. Myös tappiontasaus suoritetaan aina tulolähteittäin. Näin ollen elinkeinotoiminnan tulolähteen tuloista voidaan vähentää ainoastaan elinkeinotoiminnan tulolähteen vahvistetut tappiot. Elinkeinotoiminnan tulolähteen voitoista ei voi siis vähentää esimerkiksi henkilökohtaisten tulojen tulolähteestä syntyntä vahvistettua tappiota. (Tomperi 2013, 73.)

Vahvistettujen tappioiden vähentämisoikeus on voimassa 10 vuotta niiden syntymisestä. Tappiot on aina vähennettävä saman tulolähteen tulosta kuin mistä ne ovat syntyneetkin. Tappioiden vähennys-oikeus voidaan kuitenkin menettää, mikäli yli puolet osakkeista vaihtaa omistajaa tappiovuoden aikana tai sen jälkeen. Kuitenkin, mikäli osakkeet ovat vaihtaneet omistajaa perinnön tai testamentin vuoksi, ei tappioiden vähennys-oikeutta menetetä. (Tomperi 2013, 73–74.) Verohallinto voi kuitenkin hakemuksesta myöntää tappioiden vähennys-oikeuden tästä poiketen. Selvimmin tällainen tilanne voi olla esimerkiksi sukupolvenvaihdos (Verohallinto 2014). Myös muissa tilanteissa, mikäli katsotaan että tappioita ei ole käytetty kauppatavarana, on oikeuskäytännössä katsottu että tappiot voidaan hakemuksesta myöntää vähennyskelpoisiksi (KHO21/2010).

Pääsääntöisesti kaikki elinkeinotoiminnasta saadut korvaukset tai rahanarvoisena etuutena saadut tulot ovat veronalaisia, ellei toisin ole määrätty. Tällaisia tuloja ovat esimerkiksi vaihto-, sijoitus- ja käyttöomaisuudesta saadut luovutushinnat, vuokratuotot sekä osa osinkotuotoista. Yrityksen saami-en osinkotuottojen verotusta käsitellään tarkemmin myöhemmin. Elinkeinoverolaissa on lisäksi listattu erikseen tulot, jotka eivät ole veronalaista tuloa. Tällaisia eriä ovat muun muassa tiettyjen käyttöomaisuusosakkeiden myyntivoitot, yhtymistä saadut voitto-osuudet ja yritykseen tehdyt pääomasi-joitukset. (Tomperi 2013, 74–76.)

Elinkeinotoiminnassa vähennyskelpoisia kuluja ovat lähtökohtaisesti kaikki menot, jotka on uhrattu vakaassa tulonhankkimis- ja säilyttämistarkoituksessa. Edustusmenoista vähennyskelpoista verotuk-sessa on puolet. (KPMG tiedote, Tomperi 2013, 83–84.) Vähennyskeltvottomia eriä ovat verottajalle maksettavien suoritusten viivästymisistä kertyneet korkokulut. Näitä ovat esimerkiksi maksettava yh-teisökorko, jäännösveron korko sekä verotilin viivästyskorko. Myös erilaiset sanktiot, kuten sakot, pysäköintivirhemaksut sekä ylikuormamaksut ovat vähennyskeltvottomia eriä verotuksessa. (Tomperi 2013, 91-92.)

3 OSAKKEENOMISTAJAN VEROTUS

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän saamat tulot jaetaan kahteen tulolajiin. Nämä tulolajit ovat ansiotulot ja pääomatulot. Verotettava tulo saadaan, kun veronalaisista tuloista tehdään laissa säädetty tulonhankkimis- ja säilytyskulumenot tulolajeittain.

Pääomatuloksi katsotaan yleensä kaikki varallisuuden kerryttämä tuotto sekä omaisuuden luovutusvoitot. Tällaisia tuottoja voivat olla esimerkiksi vuokratuotot, voitto-osuus, luovutusvoitto tai yhtiön osakkaan tulo-osuuden pääomatulo-osuus. (Tuloverolaki 32 §.) Pääomatuloista vähennetään pääomatulon hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet kulut. Kun pääomatuloista on tehty sallitut vähennykset, jäljelle jää verotettava pääomatulo. (Tuloverolaki 54 §.) Vuoden 2015 alusta lähtien pääomatuloja verotetaan 30 prosentin mukaan. 30 000 euroa ylittävältä osuudelta vero on pääomatulon korotetun tuloveroprosentin mukaisesti 33 prosenttia. (Tuloverolaki 124 §.)

Ansiotuloina puolestaan katsotaan kaikki muu kuin pääomatulona tai verovapaana tulona katsottava tulo (Tuloverolaki 61 §). Tällaista ansiotuloa voivat olla esimerkiksi työsuhteen palkkatulot, eläketulot, yritystulon ansiotulo-osuus tai osakeyhtiöstä saadun osingon ansiotulo-osuus (Tomperi 2013, 26). Ansiotuloista tehdään kunakin verovuonna sen hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet sekä muut laissa sallitut sosiaaliset vähennykset. Verotettava ansiotulo lasketaan erikseen valtiolle suoritettavan ja kunnalle suoritettavan verotuksen osalta. (Tuloverolaki 30 §.)

3.1 Pääomatuloverotus

Kuten mainittua, pääomatuloiksi katsotaan varallisuuden kerryttämät tulot. Näitä varallisuudesta kertyviä tuloja voidaan katsoa olevan ns. juoksevat tulot, kuten korko-, vuokra- ja osinkotuotto taikka arvonnousuun perustuvat tulot, eli luovutusvoitot. (Myrsky, Räbinä 2014, 97.)

Pääomatuloista saadaan aina vähentää pääomatulojen hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet kulut. Elantomenot tai verovapaaseen tuloon kohdistuvat menot eivät kuitenkaan ole vähennyskelpoisia. Pääomatuloon kohdistuvat menot vähennetään aina ainoastaan pääomatulolajissa. Niitä ei voida vähentää ansiotuloista. Mikäli kuitenkin verovuoden pääomatulojen hankkimisesta aiheutuneet kustannukset ovat pääomatuloja suuremmat, syntyy pääomatulojen alijäämä joka voidaan vähentää tietyin edellytyksin verovuoden ansiotuloista. Mikäli kuitenkaan menot eivät tälläkään tavalla tule vähennetyiksi, muodostuu pääomatulolajin tappio. (Myrsky, Räbinä 2014, 273–274.)

Veronalaisiksi luovutusvoitoiksi katsotaan lähtökohtaisesti kaikki omaisuuden luovutuksesta saadut voitot, riippumatta omaisuuden laadusta, käyttötarkoituksesta, saantotavasta, luovutuksen syystä tai omistajan pituudesta. Joissakin tapauksissa luovutusvoitot voidaan vapauttaa maksettavasta verosta omaisuuden laadun, käyttötarkoituksen, luovutushinnan suuruuden tai omistajan pituuden perusteella. (Myrsky, Räbinä 2014, 166.) Esimerkiksi omana tai perheen vakituksena asuntona käytetty rakennuksen tai asunto-osakkeiden luovutusvoitot on vapautettu verosta, mikäli omistus ja asuminen ovat kestäneet yhtäjaksoisesti vähintään kaksi vuotta (Verohallinto 2014).

Luovutusvoitto lasketaan pääsääntöisesti vähentämällä luovutushinnasta luovutetun omaisuuden poistamaton hankintameno ja voiton hankkimisesta aiheutuneet kulut. Vaihtoehtoisesti voitto voidaan laskea käyttäen hankintameno-olettamaa, jolloin luovutusvoitosta vähennetään luovutusvoitosta laskettu hankintameno-olettama omaisuuden omistajan perusteella. Hankintameno-olettama on 40 prosenttia luovutushinnasta, mikäli verovelvollinen on omistanut luovutetun omaisuuden vähintään 10 vuotta. Mikäli luovutettu omaisuus on ollut henkilön omistuksessa alle 10 vuotta, on hankintameno-olettama 20 prosenttia luovutushinnasta. Hankintameno-olettama vähennetään luovutushinnasta, mikäli se on todellista hankintamenoa ja voiton hankkimisesta aiheutuneita kuluja suurempi. Hankintameno-olettamaa käyttäen laskettu voitto muodostaa siten enimmäismäärän, jota suuremmaksi luovutusvoitto ei voi muodostua. (Myrsky, Rabinä 2014, 196–198.)

Mikäli pääomatuloihin kohdistuvat kulut ovat pääomatuloja suuremmat, syntyy pääomatulojen alijäämä. Vaikka pääomatulojen ja ansiotulojen verotus on eriytetty, tämä pääomatulolajin alijäämä voidaan hyödyntää hyvityksenä ansiotuloverotuksessa. Alijäämähyvityksen suuruus on 30 prosenttia pääomatulojen alijäämästä, eli alemman pääomatuloveroprosentin suuruisen osuus. Tämä 30 prosentin osuus pääomatulojen alijäämästä hyvitetään suoraan maksettavasta ansiotuloverosta. Vähennys tehdään siis suoraan ansiotulosta maksettavaan veroon. Sen enimmäismäärä on 1400 euroa henkilöä kohti. Sitä korotetaan kuitenkin 400 euroa, mikäli verovelvollisella yksin, tai puolison kanssa yhdessä on elätettävänä alaikäinen lapsi. Mikäli lapsia on useampi, on korotus 800 euroa. Lisäksi puolisoitten käytössä on molempien puolisoitten käytettävissä oleva alijäämähyvityksen maksimimäärä. Joten mikäli toisella puolisoilla ei ole alijäämähyvitystä käytössään, on käyttämätön osa tarvittaessa toisen puolison käytössä kyseisen verovuoden verotuksessa. (Vilkkumaa 2012, 122–123.)

Mikäli alijäämähyvitystä ei saada kokonaisuudessaan vähennettyä verovelvollisen tai hänen puolisonsa verovuoden ansiotuloista suoritettavassa verotuksessa, vahvistetaan pääomatulolajin tappio. Pääomatulolajin tappio voidaan vähentää pääomatuloista seuraavan 10 vuoden aikana. Pääomatulolajin vahvistettua tappiota ei voi vähentää tulevana vuosina alijäämähyvityksenä, vaan se voidaan vähentää ainoastaan suoraan seuraavien vuosien aikana syntyneestä pääomatulosta. (Myrsky, Rabinä 2014, 615.)

3.2 Ansiotuloverotus

Verovelvollisen ansiotuloiksi katsotuista tuloista vähennetään luonnolliset vähennykset, eli tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet kulut, jolloin saadaan puhdas ansiotulo. Tästä puhtaasta ansiotulosta tehdään sekä valtionverotuksessa että kunnallisverotuksessa samansuuruisina tehtävät vähennykset. Sen lisäksi tehdään erikseen valtionverotuksessa ja kunnallisverotuksessa tehtävät erilaiset vähennykset. Näin päädytään kahteen erisuuruiseen verotettavaan tuloon, valtionverotuksen verovuoden ansiotuloon sekä kunnallisverotuksen verovuoden ansiotuloon. Tämän jälkeen edellä mainituista ansiotuloista vähennetään mahdolliset edellisten vuosien vahvistetut ansiotulolajin tappiot. Näin muodostuvat valtionverotuksen verotettava ansiotulo sekä kunnallisverotuksen verotettava ansiotulo. (Myrsky, Rabinä 2014, 87–88.)

Valtionverotuksen verotettavan ansiotulon ja kunnallisverotuksen verotettavan ansiotulon perusteella lasketaan verovuoden suoritettavat ansiotuloverot. Valtionverotuksessa suoritettava vero määrätään vuosittain vahvistettavan progressiivisen valtion tuloveroasteikon mukaisesti. Kunnallisvero puolestaan on tasavero, ja se suoritetaan kotikunnalle kotikunnan vahvistaman verovuoden kunnallisveroprosentin mukaisesti. Lisäksi kunnallisverotuksen verotettavan ansiotulon mukaan lasketaan sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu, joka tilitetään kansaneläkelaitokselle. Mikäli verovelvollinen kuuluu evankelis-luterilaiseen tai ortodoksiseen seurakuntaan, lasketaan hänelle kunnallisverotuksen verotettavan ansiotulon perusteella lisäksi kirkollisvero seurakunnan vahvistaman kirkollisveroprosentin mukaisesti. Näistä ansiotuloista määräytyistä veroista vähennetään vielä lisäksi verosta suoraan tehtävät mahdolliset vähennykset, kuten opintolainavähennys, kotitalousvähennys tai työtulo-vähennys ja mahdolliset alijäämähyvitykset. (Myrsky, Rabinä 2014, 88.)

Valtionveron, kunnallisveron, kirkollisveron sekä sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun lisäksi luonnolliset 18 vuotta täyttäneet henkilöt suorittavat yleisradioveron. Sen suuruus on 0,68 prosenttia verovuoden puhtaan ansiotulon ja puhtaan pääomatulon yhteismäärästä. Mikäli veron määrä jää alle 51 euron, ei sitä määrätä. Lisäksi veron enimmäismäärä on 143 euroa. (Myrsky, Rabinä 2014, 89.)

Palkan sivukuluina suoritetaan myös eläkevakuutusmaksu. Eläkevakuutusmaksun perusteena on ennakonpidätyksen alainen palkka. Eläkevakuutusmaksu jaetaan yrityksen ja palkansaajan osuuteen. YEL-osakkaiden eläkevakuutusmaksun perustana on YEL-työtulo joka määritellään osakkaan työpäivien mukaan. Osakkeenomistaja katsotaan YEL-osakkaaksi, mikäli hän työskentelee yhtiössä johtavassa asemassa ja omistaa yksin yli 30 prosenttia osakepääomasta tai osakkeiden äänimäärästä. Osakas katsotaan YEL-osakkaaksi myös mikäli hän yhdessä perheenjäsentensä kanssa yli 50 prosenttia osakepääomasta tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. (Viitala 2014, 94-95.)

3.3 Osingon verotus

3.3.1 Nettovarallisuuden laskeminen

Nettovarallisuus vaikuttaa huomattavasti listaamattoman osakeyhtiön jakaman osingon verotukseen, sillä se toimii osakkeen matemaattisen arvon pohjana. Nettovarallisuuden laskemisessa käytettävien varojen arvostamisesta määrätään arvostamislait (Laki varojen arvostamisesta verotuksessa). Nettovarallisuus lasketaan pääpiirteissään vähentämällä yhtiön varoista sen velat. (Kukkonen, Walden 2011, 33.)

Osakeyhtiön nettovarallisuutta laskiessa mukaan otetaan yhtiön kaikkien tulolähteiden varat. Niinpä myös henkilökohtaisen tulolähteen varat ja velat ovat nettovarallisuudessa mukana. Pääsääntöisesti yhtiön varat arvostetaan niiden verotuksessa poistamatta olevaan hankintamenoonsa. Varoiksi lasketaan kaikki käyttö-, vaihto- ja rahoitusomaisuus. Myös pitkävaikutteiset menot, joilla katsotaan olevan varallisuusarvoa, otetaan huomioon. Myyntisaamiset arvostetaan käypään arvoon, jolloin niistä on vähennetty hyvän kirjanpitolain mukaisesti todennäköiset luottotappiot. Samoin vaihto-

omaisuudesta on tehty tarvittavat epäkuranttiusvähennykset. Rahoitusomaisuuden arvopaperit arvostetaan verotuksessa jäljellä olevaan hankintamenoonsa tai edellisen vuoden vertailuarvon ollessa tätä korkeampi, tähän. (Koponen 2013, 263–264.)

Kiinteistöt, rakennukset ja erilaiset rakennelmat arvostetaan poistamatta olevaan hankintamenoon tai verovuotta edeltävän vuoden vertailuarvoon, riippuen siitä kumpi on korkeampi. Käyttöomaisuuteen kuuluvat listatun osakeyhtiön osakkeet tai sijoitusrahasto- osuudet sekä listaamattomien yhtiöiden osakkeet arvostetaan edellisen vuoden vertailuarvoon tai poistamattomaan hankintamenoon, riippuen siitä kumpi on suurempi. Listatun osakeyhtiön vertailuarvona käytetään sen markkina-arvosta laskettua 70 prosentin osuutta. Kurssina käytetään yhtiön tilinpäätöspäivän kurssia. Listaamattoman yhtiön osakkeen vertailuarvona käytetään sen matemaattisen arvon pohjalta laskettua arvoa jossa korjauserinä huomioon on otettu jaettavaksi päätetty osinko. Lisäksi otetaan huomioon sääntö jonka mukaan vertailuarvo ei voi vuosittain nousta yli 50 prosenttia. (Koponen 2013, 264–265.)

Veloiksi katsotaan kaikki taseen vastattavaa puolella olevat vieraan pääoman erät. Veloiksi ei katsota vastattavaa puolen laskennallisia verovelkoja, omaa pääomaa, rahastoja eikä varauksia. Nettovarallisuus saadaan vähentämällä varoista velat. (Koponen 2013, 265.)

3.3.2 Osakkeen matemaattinen arvo

Osakkeen matemaattisen arvon laskennan pohjana toimii yrityksen nettovarallisuus. Yrityksen verovuotta edeltävän vuoden vahvistettu nettovarallisuus jaetaan yhtiön ulkona olevien osakkeiden lukumäärällä. Osakkeiden lukumäärässä ei oteta huomioon yrityksen itselle hankkimia osakkeita. (Koponen 2013, 263.)

Osakkeen matemaattisen arvon laskemisessa voidaan kuitenkin joutua ottamaan huomioon erilaisia osakaskohtaisia oikaisuja. Osakas joka omistaa yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa vähintään 30 prosenttia yhtiön osakkeista tai äänivallasta, joutuu tekemään oikaisun, mikäli hän tai hänen perheenjäsenensä käyttää yrityksen omistamaa asuntoa asumiseensa. Mikäli osakas käyttää yrityksen omistamaa asuntoa omana tai perheensä asuntona verovuoden aikana, vähennetään asunnon arvo osakkaan osakkeiden matemaattisesta arvosta samalla arvolla kuin se on arvostettu yrityksen nettovarallisuutta laskiessa. Tämä vähennys tehdään, vaikka asunto katsottaisiin osakkaan luontois- eduksi tai vaikka hän maksaisi asunnosta vuokraa. Oikaisu otetaan huomioon ainoastaan asuntoa käyttävän osakkaan osakkeen matemaattista arvoa laskettaessa, eikä se vaikuta muiden osakkaiden osakkeiden matemaattisen arvon laskentaan. (Koponen 2013, 267–269.)

Myös osakeyhtiön osakkaan yritykseltä saama laina aiheuttaa osakkeen matemaattisen arvon laskennassa oikaisun. Mikäli osakas yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa omistaa vähintään 10 prosenttia yrityksen osakepääomasta tai äänimäärästä, vähennetään osakaslainan arvo osakkaan osakkeiden matemaattisesta arvosta. Osakaslainan vähentäminen tehdään ainoastaan elinkeinotoi-

mintaa harjoittavan yrityksen osakkeiden arvosta. Mikäli verotus tapahtuu tuloverolain mukaan, vähennystä ei siis tehdä. (Koponen 2013, 269.)

3.3.3 Osinkojen verotus

Osakeyhtiö jakaa osinkoa sille kertyneistä voittovaroistaan. Varoja voidaan jakaa myös muista vapaan oman pääoman rahastoista. Päätöksen varojen jakamisesta tekee aina yhtiökokous. Varoja ja kaessa tulee aina ottaa huomioon osakeyhtiölain maksukykyisyysedellytys. Sen mukaan yrityksen varoja ei saa jakaa, mikäli päätöstä tehdessä tiedetään tai tulisi tietää yrityksen olevan maksukyvyttömän tai varojen jaon johtavan maksukyvyttömyyteen. Varojen jako perustuu aina yrityksen viimeimpään vahvistettuun tilinpäätökseen, joka voi olla myös välitilinpäätös. (Elinkeinoverotus 2012, 127.)

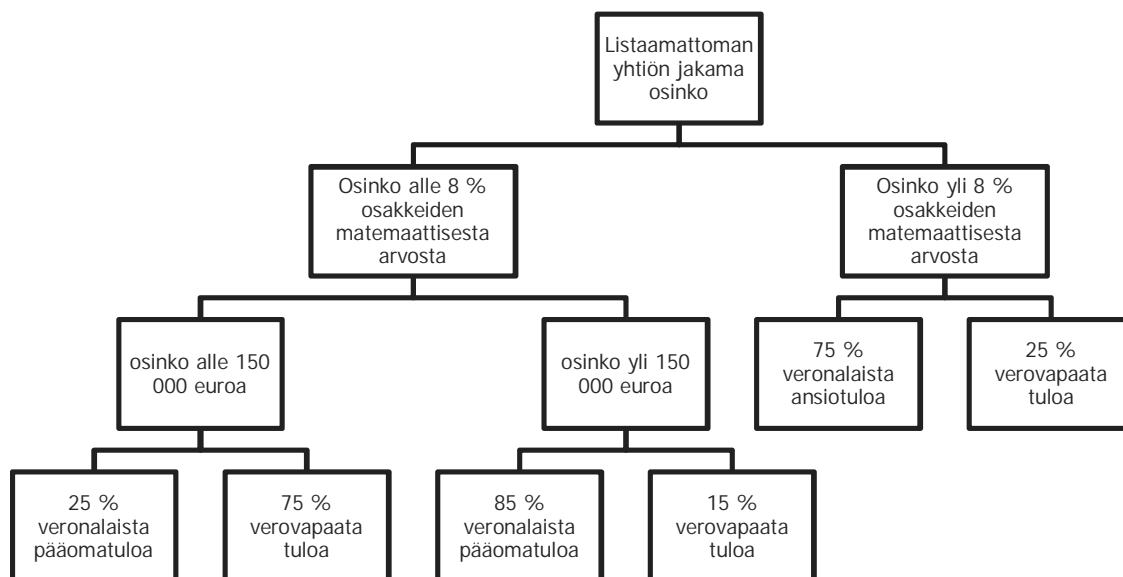
Yhtiö saa jakaa varoja ainoastaan vapaan oman pääoman verran. Vapaaseen omaan pääomaan kuuluvat kaikki ne erät, jotka eivät ole osakeyhtiölain mukaan sidottua omaa pääomaa. Vapaata omaa pääomaa ovat sijoitetun vapaan pääoman rahasto sekä tilikauden ja edellisten tilikausien voitto sekä muut rahastot, joita ei katsota sidotuksi omaksi pääomaksi. Sidottua omaa pääomaa ovat osakepääoman lisäksi kirjanpitolain mukainen arvonkorotusrahasto, käyvän arvon rahasto ja uudelleenarvostusrahasto. Lisäksi sidottuun pääomaan katsotaan vanhat, edellisen osakeyhtiölain aikana syntyneet vararahasto ja ylikurssirahasto. (Elinkeinoverotus 2012, 127.)

Osingon jakajana voi olla joko listaamaton osakeyhtiö tai listattu osakeyhtiö. Osingon saajana puolestaan voi olla luonnollinen henkilö, kuolinpesä, yhtymä tai yhteisö. (Vilkkumaa 2013, 127.) Työssä käydään läpi osingonjakotilanteet listaamattomasta sekä listatusta osakeyhtiöstä kun osingon saajana on luonnollinen henkilö.

Saajana luonnollinen henkilö

Luonnollinen henkilö voi saada osinkoja listaamattomasta osakeyhtiöstä tai listatusta osakeyhtiöstä. Listatusta osakeyhtiöstä saatu osinko on aina luonnolliselle henkilölle 85 prosenttisesti veronalaista pääomatuloa.

Listamattomasta osakeyhtiöstä saadusta osingosta on 25 prosenttia pääomatulona verotettavaa, siltä osin kun se ei ylitä osakkeen matemaattisesta arvosta laskettua 8 prosentin tuottoa. 150 000 euroa ylittävä, 8 prosentin tuotossa pysyttelevä osinko on 85 prosenttisesti veronalaista pääomatuloa. 8 prosentin vuotuisen tuoton ylittävä osuus on puolestaan 75 prosenttisesti veronalaista ansiotuloa. Taulukossa 2 on havainnollistettu luonnollisen henkilön saaman listaamattoman osakeyhtiön jakaman osingon verotusta.

KUVA 1. Luonnollisen henkilön saama osinko listaamattomasta osakeyhtiöstä

Työpanokseen perustuva osinko

Osakeyhtiössä voidaan maksaa osakkeenomistajille erityistä heidän yhtiöön tuottamaansa tuloon perustuvaa osinkoa. Tätä osinkoa kutsutaan työpanososingoksi. Erityisesti asiantuntija- ja ammatinharjoittajayhtiöissä, joissa useampi henkilö harjoittaa yhdessä liiketoimintaa, käytetään osakkeita joiden oikeus osinkoon määräytyy sen perusteella mikä on heidän osuutensa yhtiön tulokseen. Kyseisen osingon suuruus ei siis määräydy osakkeenomistajan omistusosuuden perusteella, vaan heidän yhtiöön tuottamansa tuloon perusteella. Tällainen työpanososinko on saajalleen kokonaisuudessaan veronalaista ansiotuloa, eikä siihen sovelleta normaalin osingon säädöksiä. Työpanososinko verotetaan vastaavasti työn suorittajan verotuksessa kuin se olisi saatu palkkana tai työkorvauksena. Yhtiölle puolestaan työpanososinko on vastaavasti vähennyskelpoinen kulu. (Viitala 2014, 61–63.)

Peitelty osinko

Peiteltyllä osingolla tarkoitetaan rahanarvoista etuutta, jonka osakeyhtiö antaa osakkaalle tai tämän lähipiiriin kuuluvalle osakkuusaseman perusteella. Peitelty osinko voi syntyä tavallisesta olennaisesti poikkeavan hinnoittelun tai vastikkeettoman hyödyn perusteella. Peitelty osingon säännökset voivat tulla sovellettavaksi esimerkiksi mikäli katsotaan yhtiön ostaneen tai käyttäneen osakkaan omaisuutta ylihintaan. Vastaavasti taas yhtiön myydessä tai antaessa osakkaan käyttöön omaisuutta alihintaan tai vastikkeetta, voidaan soveltaa peitelty osingon säännöksiä. Peiteltyksi osingoksi katsominen edellyttää olennaista poikkeamista tavallisesta hinnoittelusta. Tavallisella hinnoittelulla tarkoitetaan käypää arvoa jota käytettäisiin yhtiön ja toisen osapuolen välillä mikäli tämä ei olisi osakasasemassa yhtiössä. (Viitala 2014, 127–128.)

Peitelty osingon veroseuraamukset kohdistuvat sekä yhtiöön että osakkaaseen. Osakeyhtiölle peitelty osinko katsotaan vähennyskeltottomaksi menoksi. Osakkaalle peitelty osinko katsotaan osittain

veronalaiseksi ansiotuloksi. Peitellystä osingosta 75 prosenttia on veronalaista ansiotuloa ja 25 prosenttia verovapaata tuloa. (Viitala 2014, 135–137.)

3.4 Muu varojen nosto

Osakeyhtiö voi jakaa varoja osakkeenomistajille myös muilla tavoilla kuin osinkona voittovaroista tai muusta vapaasta omasta pääomasta. Näitä muita osakeyhtiölain mukaisia varojenjakoja ovat osakepääoman alentaminen, omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen sekä yhtiön purkamisen. (Tomperi 2013, 64.)

3.4.1 Varojen jakaminen sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta

Osinkoa voidaan jakaa voittovarojen lisäksi vapaan oman pääoman rahastosta. Sijoitetun vapaan pääoman rahasto voi olla muodostunut pääomasijoituksena tai voittovaroja siihen siirtämällä. Tällä, mistä sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto on muodostunut, on suuri merkitys varoja jakaessa verotuksen määräytymiselle. Pääsääntöisesti varojen jako sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta katsotaan osinkona verotettavaksi. Tiettyjen edellytysten täytyessä sitä verotetaan luovutuksena. Varojenjako voidaan pitää veronalaisena luovutuksena niiltä osin kuin osakas saa yhtiöstä varojenjako tekemäänsä pääomasijoitusta vastaavan määrän. Edellytyksenä tälle on kuitenkin että varat jaetaan samalle henkilölle joka varat on yhtiöön sijoittanut. Lisäksi luovutukseksi katsomiselle on edellytyksenä, että varat palautetaan enintään 10 vuoden kuluttua pääomasijoituksen tekemisestä. Verovelvollisen on esitettävä luotettava selvitys näiden edellytysten täyttymisestä. (Myrsky ja Malmgrén 2014, 575–576.)

Vuoden 2014 alussa voimaan tulleessa laissa on kuitenkin siirtymäsäännös, jonka mukaan sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta jaettujen varojen verokohteluun sovelletaan vanhoja säädöksiä, mikäli kun varat on sijoitettu yhtiöön ennen vuotta 2014, ja varojen jako osakkaalle tapahtuu viimeistään 31.12.2015. Aiempien säädösten mukaan varojen jakaminen sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta verotettiin osinkona vain silloin, kun tosiasiallisesti jaettiin voittovaroista muodostunutta rahastoa. Sillä, tapahtuiko pääoman palautus 10 vuoden sisällä pääoman sijoituksesta tai oliko varojen saaja alkuperäinen pääomasijoituksen tekijä, ei ollut vaikutusta siihen sovellettiinko varojen jakoon osinkoa vai pääoman palautusta koskevia säännöksiä. (Myrsky ja Malmgrén 2014, 573–575.)

3.4.2 Sidotun oman pääoman jakaminen

Vaikka lähtökohtaisesti osakeyhtiön sidottu oma pääoma on tarkoitettu pysyväksi yrityksessä, voidaan sitä kuitenkin palauttaa osakeyhtiölain säännöksiä noudattaen osakkeenomistajille. Tämä voi tapahtua osakepääomaa alentamalla tai jakamalla varoja ylikurssi- tai vararahastosta. Näissä tapauksissa verotuksen katsotaan tapahtuvan myyntivoittoon liittyvän verotuksen mukaan, vaikka osakkeita ei tosiasiallisesti luovutetakaan. Myyntivoittona katsottava osakkaan tulo verotetaan hänen henkilökohtaisena tulona pääomatuloina. Mikäli katsotaan että sidottua omaa pääomaa jaetaan joko osakepääomaa alentamalla tai ylikurssi- tai vararahastosta varoja jakamalla osingosta jaettavan veron

välttämiseksi, voidaan tämä varojenjako verotuksessa tulkita peiteltyksi osingonjaoksi. Tällöin verokohtelu on peitelty osingon verokohtelun mukaista. (Vilkkumaa 2012, 153.)

Verokohteluun ei vaikuta se milloin tai millä perusteella hän on osakkeet saanut. Myöskään jaettava päätetyn sidotun oman pääoman kertymistapa ei vaikuta verotukseen. Mikäli osakeyhtiö jakaa varoja yhtiön sidotusta omasta pääomasta, voi osakkeenomistaja vähentää pääoman palautuksesta osakkeiden hankintamenoa vastaavan määrän. Vähennyksen voi tehdä osakkeiden hankintameno suuruisena. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että myyntivoitto syntyy vasta kun palautus ylittää osakkeiden hankintameno. Kun hankintameno vähennetään tällaisessa tapauksessa, ei sitä voida tulevaisuudessa vähentää enää esimerkiksi osakkeita myytäessä. Mikäli luonnollinen henkilö on sidotun oman pääoman palautuksen saajana, voi hän halutessaan hankintameno sijaan käyttää hankintameno-olettamaa. (Vilkkumaa 2012, 153–154.)

3.4.3 Omien osakkeiden ostaminen

Osakeyhtiö voi ostaa osakkeenomistajiltaan omia osakkeita itselleen. Tässä tapauksissa kyse on kaupasta, ja verokohtelu osakkeenomistajalle käsitellään luovutusvoittona. Lisäksi kaupan kohteena olevista osakkeista tulee maksaa varainsiirtovero. Omien osakkeiden ostoa voidaan katsoa osingoista maksettavan veron kiertämiseksi, jolloin sen verokohteluun sovelletaan peitelty osingon verotusta koskevia säännöksiä. Omien osakkeiden ostamiseen käytetään useimmiten edellisten tilikausien kertyneitä voittovaroja. (Vilkkumaa 2012, 155–156.)

Omien osakkeiden ostaminen ei saa olla osingosta maksettavan veron takia tehty varojenjaon järjestely. Mikäli näin katsotaan, sovelletaan siihen peiteltyä osinkoa koskevia säännöksiä. Omien osakkeiden ostamista ei katsota yleensä peiteltyksi osingonjaoksi, mikäli osakkeenomistajalta ostetaan kaikki hänen osakkeensa ja hän luopuu yrityksen toiminnasta tai kyseessä on sukupolvenvaihdos ja toiminnan jatkajan omistusosuus lisääntyy huomattavasti. Myös tilanne, jossa yritystoiminta muuttuu olennaisesti ja pääoman tarve vähenee, katsotaan hyväksyttäväksi syyksi ostaa omia osakkeita. Omien osakkeiden ostoa katsotaan puolestaan todennäköisemmin peiteltyksi osingoksi, mikäli omistussuhteet eivät oleellisesti muutu oston jälkeen tai mikäli osakkeiden ostoon käytetään vastikään saatuja omaisuuden myyntivoittoja. Usein kuitenkin tulkinta on monimuotoista, ja ennen omien osakkeiden ostoa kannattaakin hakea verottajalta ennakkoratkaisu asiaan. (Vilkkumaa 2012, 156–157.)

Omien osakkeiden ostossa on myös tärkeää ottaa huomioon osakkeiden hinnan määrittelyminen. Osakkeita myytäessä tulisi pyrkiä osakkeille määrittelemään käypä hinta niin, että yhtiö ei maksa osakkeista ali- tai ylihintaa. Mikäli yhtiö maksaa osakkeista ylihintaa, katsotaan ylihinta peiteltyksi osingoksi. Hinnan määrittelyssä voidaan apuna käyttää substanssihintamenetelmää sekä tuottoarvomenetelmää. Substanssihintamenetelmässä arvioidaan yhtiön varallisuus sen käypään arvoon, josta vähennetään yhtiön velat. Saatu substanssiarvo jaetaan osakkeiden lukumäärällä, jolloin saadaan osakkeen substanssihintaa. Tuottoarvohinta puolestaan lasketaan yleensä yhtiön kolmen edellisen vuoden tilinpäätöksen mukaisista tuloksista, jotka päämitetään 15 prosentin korkokannalla.

Näin saatu yhtiön tuottoarvo jaetaan osakkeiden lukumäärällä, jolloin päädytään osakkeen tuottoarvohintaan. Mikäli substanssihintaa on tuottoarvohintaa suurempi, käytetään käypänä hintana substanssihintaa. Jos taas tuottoarvohinta on korkeampi kuin substanssiarvo, käytetään käypänä arvona näiden keskiarvoa. (Vilkkumaa 2012, 160-161.)

3.4.4 Yhtiön purkaminen

Purkautumisessa osakeyhtiön osakkaat saavat osakkeidensa lukumäärää vastaavat osuudet yhtiön omaisuudesta. Purkautumisessa saatua jako-osaa käsitellään osakkaan verotuksessa pääomanpalautuksena. Osakkaan näkökulmasta purkaminen vastaa samaa kuin osakkeiden luovuttaminen. (Ossa 2011, 285.)

Varojenjako muodot osakeyhtiölain mukaan	Verokohtelu osakkaalla
Voitonjako osinkona	Tavallinen osinkoverotus nettovarallisuuden nojalla tai työperusteisen osingon verotus
Vapaan oman pääoman rahaston jakaminen	Lähtökohta pk-yhtiössä pääomanpalautuksen verotus eli luovutusvoiton verotus, mahdollisesti osinkoverotus
Sidotun oman pääoman alentaminen	Luovutusvoiton verotus, peitellyn osingon riski
Omien osakkeiden lunastaminen tai osto	Luovutusvoiton verotus, peitellyn osingon riski
Varojenjako yhtiön purussa tai poistossa rekisteristä	Luovutusvoiton verotus

KUVA 2. Osakeyhtiölain sallimat varojenjako tavat pienyhtiön osakkaille ja näiden tapojen pääasiallinen verokohtelu 2014. (Kukkonen ja Walden 2014, 45.)

4 TILINPÄÄTÖS- JA VEROSUUNNITTELU

Tilinpäätös- ja verosuunnitteluun vaikuttava lainsäädäntö on jatkuvan muutoksen alaisena. Lainsäädäntö muuttuu lähes vuosittain, ja eri lainsäädäntöalojen keskinäinen harmonisointi on paikoin puutteellista. Suunnitteluympäristössä tapahtuvat muutokset luovat haasteita tilinpäätös- ja verosuunnitteluun, erityisesti pitkällä aikavälillä. Kirjanpidon ja verotuksen läheinen kytkeytyminen keskenään liittyy myös tilinpäätös ja verosuunnittelun läheisesti toisiinsa, sillä verotettava tulos lasketaan kirjanpidon tuloksen perusteella. (Leppiniemi, Walden 2010, 13.)

Yritystoiminnan johtamisesta sekä suunnittelusta puhuttaessa erotetaan usein kolme eri tasoa. Nämä ovat strateginen, taktinen ja operatiivinen suunnittelu. Nämä eri suunnittelun tasot toimivat yrityksen toiminnan määrittelyssä lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Verosuunnittelu voidaan nähdä osana tätä johtamisjärjestelmää ja erottaa siinä myös nämä tasot. Tasojen rajat eivät kuitenkaan ole täsmällisesti erotettavissa, ja verosuunnittelun toimenpiteet lomittuvat monin paikoin. Luokittelu helpottaa kuitenkin yrityksessä tehtävien ja vastuiden jakamista sekä organisointia. (Leppiniemi, Walden 2010, 144–145.)

Yrityksen strategiset valinnat ovat usein luonteeltaan pysyvän luonteisia ja niiden peruminen voi olla jälkikäteen vaikeaa. Tällaisia strategisia päätöksiä ovat muun muassa toimialavalinnat sekä yritysmuotoa ja yritysrakennetta koskevat päätökset. Myös se, toimitaanko yhtenä yrityksenä vai konsernina sekä erilaiset yritysjärjestelyt ovat strategisia valintoja. Näihin kaikkiin strategiaan valintoihin liittyy olennaisena osana veronäkökohdat, joten näiden strateginen verosuunnittelu on tärkeä osa yrityksen strategista päätöksentekoa. (Leppiniemi, Walden 2010, 145–146.)

Taktinen verosuunnittelu määrittää keinot, joilla tietyn suunnittelukauden tavoitteet voidaan saavuttaa. Tällaisia tavoitteita voivat olla esimerkiksi tietyn suuruisen osingonjaon toteuttaminen osakkaille tai tietyn rahoitusrakennetta koskevan tavoitteen saavuttaminen. Keinona näiden tavoitteiden saavuttamiseen on usein tavoitetulokseen pääseminen. Tähän tavoitteeseen pääsemiseksi tehdään verotaktisia ratkaisuja. Tällaisia ratkaisuja ovat tilikauden valinta, investointien ajoittaminen sekä yrityksen ja omistajan väliset taloudellisten suhteiden kuten osakaslainojen tai vuokrasuhteiden määrittäminen. Nämä valinnat ovat usein joustavasti muutettavissa. (Leppiniemi, Walden 2010, 146–147.)

Operatiivinen verosuunnittelu puolestaan toteutuu käytännön työtä tehtäessä järjestämällä lainsäädännön ja asetusten seuranta niin, että yritys toimii jatkuvasti lainsäädännön edellyttämässä puitteisessa ja lainsäädäntöä noudattaen. Jatkuva seuranta luo edellytykset taktisen ja strategisen verosuunnittelun toteuttamiselle sekä suunnitelmien luomiselle. Operatiivinen suunnittelu sisältää toimenpiteet sen huolehtimiseksi, että yrityksessä toimenpiteet suoritetaan oikein tilinpäätös- ja veronäkökulmat huomioiden. Kun nämä operatiivisen verosuunnittelun ohjeet ymmärretään yrityksessä, syntyy tarvittava dokumentaatio tilinpäätöstä ja verotusta varten automaattisesti oikein. (Leppiniemi, Walden 2010, 147.)

Verosuunnittelun perusteet

4.1 Yrityksen tavoitetulos ja kuluvarastot

Yksi tärkeistä verosuunnittelun tavoitteista liittyy yrityksen tulokseen. Yrityksellä voi olla erilaisia tavoitteita sille, kuinka suurta voittoa tilikausittain halutaan näyttää. Tavoitteena voi olla esimerkiksi lykätä verojen maksua tuleville tilikausille ennenaikaisia kulukirjauksia käyttämällä. Tällöin verojen maksun lykkäyksestä jäänyt veroluotto jää yritystoiminnan käyttöön. Toisaalta taas tavoitteena voi olla tarpeeksi suuren tuloksen näyttäminen, jolloin mahdollistetaan osingon maksu osakkeenomistajille tai pyritään kasvattamaan yrityksen nettovarallisuutta. (Tomperi 2014, 196–198.)

Tilinpäätöstä laadittaessa on usein tiedossa tulos johon pyritään. Tavoitetulos voidaan määritellä joko verotettavana tulona tai tilikauden voittona. Tilinpäätöstä jossa on mahdollista päästä tavoitetulokseen erilaisten kirjausten tai muiden toimien avulla, kutsutaan ei-kriittiseksi tilinpäätökseksi. Tällöin tavoitetulos asettuu tilinpäätöksen mahdollisten minimituloksen ja maksimituloksen väliin. Eikriittisessä tilinpäätöksessä yrityksellä on käytettävissään tavoitetulokseen pääsemiseksi tarvittava kuluvarasto. Tällöin yrityksellä on tarpeeksi mahdollisuuksia vaikuttaa tulokseen, jolloin päästä tavoitetulokseen ja yritys pystyy näyttämään haluamansa suuruista tulosta. (Tomperi 2014, 198.)

Tilinpäätöksessä on joustovaraa ainoastaan minimituloksen ja maksimituloksen välinen alue. Mikäli tavoitetulos ei asetu tälle välille, ei kuluvaraston avulla pystytä pääsemään tavoitetulokseen ja tilinpäätöstä kutsutaan kriittiseksi. Tällöin tavoitetulos jää alle minimituloksen, tai se on asetettu korkeammaksi kuin tilinpäätöksen maksimitulos on. Kun yritys ei pysty näyttämään niin pientä tulosta kuin se haluaisi, on se käyttänyt hyväkseen kaikki kulukirjausmahdollisuudet sekä lykännyt mahdollisten tulojen tulouttamista. Tässä tilanteessa kuluvarasto on käytetty loppuun, eikä se silti riitä tavoitteeseen pääsemiseen. Kun taas yritys ei pysty näyttämään niin suurta tulosta kuin se haluaisi, on kaikki menot mahdollisuuksien mukaan aktivoitu taseeseen sekä tuloutettu kaikki mahdolliset tulot. Lisäksi on purettu varaukset sekä poistoerot mahdollisuuksien mukaan. (Tomperi 2014, 199–200.)

Kuluvarastoksi kutsutaan tulokseen vaikuttamismahdollisuuksia, jotka ovat tilinpäätöstä laatiessa käytettävissä. Kuluvaraston muodostavat ne menot ja tulot joiden suhteen on mahdollista päättää tilikaudelle jaksotuksesta. Menojen suhteen voidaan päättää kirjataanko meno kuluksi vai aktivoitaanko se taseeseen. Erilaiset tuloutusmahdollisuudet ovat myös osa kuluvarastoa. Yleisimmin kuluvarasto muodostuu käyttömajauspoistojen erilaisista kirjaamismahdollisuuksista, sekä erilaisista varausten purkamis- ja muodostamismahdollisuuksista. Kuluvarasto on usein suurin uusissa sekä kasvavissa yrityksissä, ja pienenee yrityksen toiminnan vakiintuessa ja kasvun hidastuessa. (Tomperi 2014, 198, 200.)

Kuluvarasto voi koostua monesta osiosta. Yleisin käytössä oleva tulokseen vaikuttava tekijä ovat poistot. Yleensä poistot pyritään tekemään verotuksessa niin suurina kuin mahdollista. Tällöin verotettava tulos tilikaudelta pienenee ja verojen maksu siirtyy myöhemmille tilikausille. Yrityksiltä edellytetään suunnitelman mukaisten poistojen tekemistä. Mikäli suunnitelman mukaiset poistot ovat

elinkeinoverolain mukaisia maksimipoistoja pienemmät, voi yritys kirjata näiden poistojen erotuksen ylipoistoksi. Tällöin yritys pystyy hyödyntämään elinkeinoverolain mahdollistamat maksimipoistot, ja siirtää verojen maksua myöhemmille tilikausille, näyttäen kuitenkin suurempaa voittoa kuin verotuksessa. Mikäli taas yritys haluaa näyttää suurempaa tulosta, voi se tehdä poistot suunnitelman mukaisia poistoja pienempinä purkamalla olemassa olevaa poistokertymää. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, että aiempina vuosina yritys on kirjannut ylipoistoista johtuvaa poistokertymää. (Tomperi 2014, 209.)

Lisäksi yrityksellä on valinnan varaa tiettyjen kulujen jaksottamisessa. Tiedetyt kulut voidaan esittää tilinpäätöksessä yrityksen valinnan mukaan joko kuluina, tai aktivoida taseeseen ja jaksottaa kuluksi poistosäännösten mukaisesti useampana vuotena. Käyttöomaisuuteen kohdistuvat suurehkot korjausmenot voidaan esittää joko suoraan kuluna tuloslaskelmalla tai aktivoida taseeseen. Mikäli nämä kulut aktivoidaan, poistetaan ne kyseisen hyödykkeen poistosäännösten mukaisesti. (Tomperi 2014, 210.)

Myös yrityksen kehittämismenot voidaan tiettyjen edellytyksien täytyessä aktivoida. Pääsääntöisesti yrityksen kehittämismenot kirjataan tilikauden kuluksi. Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa (1066/2008) on kuitenkin määritelty ne ehdot, joiden täytyessä kehittämismenot voidaan aktivoida. Kehittämismenoja aktivoitaessa tulee aina noudattaa erityistä varovaisuutta. Ehtoina kehitysmenojen aktivoinnille on muun muassa että, hyödykkeen valmiiksi saattaminen on teknisesti toteutettavissa, hyödykettä aiotaan valmiina käyttää itse tai se aiotaan myydä ja että hyödykkeen kehittämisvaiheen menot kyetään luotettavalla tavalla määrittelemään. Aktivoidut kehittämismenot poistetaan pääsääntöisesti enintään viiden vuoden kuluessa aktivoinnista. (Leppiniemi ja Leppiniemi 2010, 70.)

Kiinteiden menojen aktivointi voi myös olla mahdollista yritykselle. Mikäli hyödykkeen hankintaan tai valmistukseen liittyvät kiinteät menot ovat hankintamenojen olennaiset, voidaan hankintamenojen lukea mukaan myös kiinteitä menoja. Mikäli kiinteitä menoja luetaan hyödykkeiden hankintahintaan, on aktivoinnissa noudatettava jatkuvuutta vuodesta toiseen. (Tomperi 2014, 211.)

Yksi keino tilikauden tulokseen vaikuttamiseen on osatuloutus. Osatuloutus tarkoittaa suurten urakoiden sekä pitkäaikaisten toimitusten valmistusasteen mukaista tuloutusta. Tyypillisesti tällaisia urakoita ovat suuret rakennusprojektit. Esimerkiksi rakennusliike voi tulouttaa usean talon urakan sitä mukaa, kun rakentaminen etenee. Vastaavasti tuloutusta vastaava määrä hyödykkeen hankintamenoista tulee lukea sen tilikauden menoksi, jolle sen tuloutus kohdistetaan. Myös osatuloutusta on noudatettava jatkuvuuden periaatetta noudattaen, mikäli se otetaan yrityksessä käyttöön. (Tomperi 2014, 210.)

4.2 Varojen noston suunnittelu

Yrityksen tavoitetuloksen suunnitteluun liittyy usein läheisesti osakkeenomistajien varojen noston suunnittelu. Peruseriaatteen mukaisesti yhtiö jakaa voittovaroistaan osinkoa osakkeenomistajalle. Osingon jaon lisäksi muita osakeyhtiölain mukaisia varojenjako tapoja ovat osakepääoman alentami-

nen, omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen sekä yhtiön purkaminen. Osakkeenomistaja voi kuitenkin tehdä osakeyhtiön kanssa erilaisia sopimuksia ja saada niistä korvauksia. Yleisimmin tällaisia ovat erilaiset vuokra- sekä lainasopimukset. Sopimusten hinnoittelussa tulee kuitenkin olla varovainen, sillä niiden on aina vastattava käypää arvoa. Muutoin ne voidaan katsoa peiteltyksi osingoksi. Mikäli osakkeenomistaja työskentelee yhtiössä, voi yhtiö maksaa hänelle palkkaa hänen työstään. (Koponen 2011, 153.)

Päätettäessä millä tavalla osakkeenomistaja nostaa varoja yhtiöstä, on olennaisena osana otettava huomioon verotusnäkökulma. Yhtiö maksaa näyttämästään voitosta yhteisöveroa 20 %. Osakkeenomistaja puolestaan maksaa yhtiöltä saamastaan osingosta ansiotuloveroa sekä pääomaveroa. Yhtiöltä saamastaan palkasta osakkeenomistaja maksaa ansiotuloveroa. Mikäli osakkeenomistaja saa yhtiöltä erilaisia korvauksia yhtiön käyttöön antamastaan omaisuudesta, maksaa hän saamastaan voitosta pääomaveroa. Pääomaveroa voi joutua maksamaan myös yhtiön suorittamista pääomanpalautuksista. Verojen suuruuteen vaikuttavia asioita ovat muun muassa yhtiöstä saadun palkan määrä, osakkeenomistajan muut ansiotulot sekä pääomatulojen yhteismäärä, saadun osingon määrä sekä osakkeen matemaattinen arvo. Yhtiölle kuluksi kirjattavat menot vähentävät maksettavan yhteisöveron määrää. Tärkeää onkin siis huomioida eri varojen noston verovaikutukset sekä yhtiön, että osakkeenomistajan verotuksessa. Tätä kokonaisuutta kutsutaan kokonaisverotuksen huomioimiseksi.

Yhtiössä työskentelevän osakkeenomistajan keskeisin voitonjaon optimoinnin valintatilanne on palkan ja osingon keskinäisen suhteen määrittäminen. Etenkin pienemmillä tulotasoilla palkan nostaminen on osinkoa verotuksellisesti järkevämpää. Kun tulotaso kasvaa, joudutaan pohtimaan tarkemmin, mikä on verotuksellisesti paras vaihtoehto varojen nostoon yrityksestä. (Viitala 2014, 160–161.)

Seuraavassa on luettelo varojen nostamisen edullisuusjärjestyksestä, kun otetaan huomioon sekä osakkaan että yhtiön maksamat verot. Esimerkissä osakkeenomistaja on helsinkiläinen Yel-osakas joka kuuluu kirkkoon. Lisäksi henkilöllä ei ole yrityksen ulkopuolisia pääoma- tai ansiotuloja. (Tilisanomat 2013.)

1. Yritykselle vähennyskelpoiset kulut, jotka ovat saajalleen verovapaita (esimerkiksi kilometrikorvaukset ja päivärahat).
2. Palautus sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta, jota verotetaan saajallaan luovutuksena; enintään kyseisen osakkaan yhtiön sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon maksama määrä.
3. Palkka, jonka veroaste on enintään 20 % eli yrityksen tuloveroprosenttia vastaava määrä; palkan määrä noin 27 500 euroa.
4. Palkka jonka veroaste on enintään 26,0 % eli huojennetun osinkoverotuksen piiriin kuuluvan osingon kokonaisveroaste; palkan määrä noin 38 000 euroa.
5. Huojennettu osinko, jonka kokonaisveroaste on 26,0 % (tai 26,4 %) eli enintään 8 % osakkeiden matemaattisesta arvosta ja enintään 150 000 euroa.
6. Palkka jonka veroaste on enintään 30 % (tai 32%); palkan määrä noin 49 000 euroa.

7. Vuokra-, korko- tai muu kulu, joka on yhtiön verotuksessa vähennyskelpoinen ja saajalleen pääomatulona verotettava, jonka veroaste 30,0 % (32,0 %).
8. Palkka jonka veroaste on enintään 41,8 %; palkan määrä noin 110 000 euroa.
9. Huojennetun osingon ylittävä pääomatulona verotettava osinko (enintään 8 % matemaattisesta arvosta), jonka kokonaisveroaste 41,8 %.
10. Palkka jonka veroaste on yli 41,8 % (>110 000 euroa)

Edellä esitetty luettelo toimii ainoastaan yleisellä tasolla. Verotuksellisesti edullisimman varojen noston suunnittelussa on paljon huomioitavaa. Eri osakkeenomistajilla ja yrityksillä voi olla erityispiirteitä sekä erilaisia tarpeita, jotka vaikuttavat varojen jakoon. Erilaisten ratkaisujen vaikutukset sekä yrityksen että osakkeenomistajan talouteen on otettava huomioon. Lisäksi tulee ottaa huomioon osakeyhtiölain vaatimukset osakkaiden yhdenvertaisuudesta sekä pääoman pysyvyydestä ja yhtiön maksukykyisyydestä. Osakkeenomistajan sosiaaliturva tulee myös ottaa huomioon. Mikäli osakkeenomistaja on YEL-osakas, ei varojen nostolla ole vaikutusta hänen eläkkeensä kertymään. Tällöin sosiaaliturva määräytyy Yel-vakuutuksen vuosityötulon mukaisista maksuista. Mikäli osakkeenomistaja on kuitenkin TYEL-osakas, vaikuttaa yrityksestä saatu palkka hänen sosiaaliturvaansa. Mikäli TYEL-osakas saa varoja ainoastaan osinkona, ei hänelle välttämättä kerry ollenkaan eläkettä. (Taloushallintoliitto 2015.)

4.2.1 Nettovarallisuuden suunnittelu

Osingon verotuksen pääpiirre on sidos yhtiön nettovarallisuuteen. Mitä varakkaampi yhtiö on, sitä enemmän voidaan jakaa huojennettua osinkoa vähäisellä osakastason verorasituksella. Nettovarallisuuden lisääminen on optimaalista ainakin huojennetun osingon ylärajaan asti. Osakaskohtaisen nettovarallisuuden ollessa 1 875 000, voidaan osinkoa nostaa huojennetun osingon maksimimäärä 150 000 euroa. Tämä vastaa 8 prosenttia osakkeen matemaattiselle arvolle laskettua tuottoa. Kun tämä 150 000 euron raja ylittyy, kasvaa kokonaisverorasitus huomattavasti ja muiden pääomatulojen käyttö varojenjakomuotona tulee edullisemmaksi verotuksellisesti. (Kukkonen ja Walden 2014, 84.)

Mikäli yritys pyrkii jakamaan osakkeenomistajilleen huojennettua osinkoa, tulee kiinnittää huomiota nettovarallisuuden määrään. Nettovarallisuuden kasvattaminen lisää osakkeiden matemaattista arvoa ja siten huojennetun osingon jakomahdollisuus parantuu. Nettovarallisuutta voidaan kasvattaa voitollisella toiminnalla sekä sijoittamalla yhtiöön lisäpääomaa. Yhtiön näyttäessä kirjanpidollista voittoa, sen oma pääoma ja tätä kautta nettovarallisuus lisääntyvät. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, että kaikkea voittoa ei jaeta osinkona osakkeenomistajille. Yrityksen kasvattamiseen voitollisen toiminnan kautta, eli tulorahoitukseen, liittyy kuitenkin aina verorasitus yhtiölle. Näyttämästään voitosta yhtiö maksaa aina yhtiöveron. (Viitala 2014, 151.)

Nettovarallisuutta voidaan lisätä myös osakkeenomistajien tekemillä oman pääoman sijoituksilla yhtiöön. Yhtiön näkökulmasta tämä on edullisempi tapa kuin tulorahoitus, sillä yhtiöön tehdyt oman pääoman sijoitukset ovat verovapaita. Tämän edellytyksenä on kuitenkin se, että osakkeenomistajil-

la on varallisuutta sijoitettavaksi yritykseen. Lisäksi tulee ottaa huomioon että osakkeenomistajien tekemiä oman pääoman sijoituksia ei voida katsoa ainoastaan yhden osakkaan matemaattiseen arvoon, vaan sijoitukset tulevat aina kaikkien osakkeenomistajien hyödyksi. (Viitala 2014, 152.)

Lisäksi nettovarallisuuteen voidaan vaikuttaa tilinpäätössuunnittelulla. Poistojen hyllyttäminen, eli kirjanpidossa tehtyjen poistojen jättäminen verotuksessa vähentämättä lisää nettovarallisuutta, sillä nettovarallisuuteen lasketaan pääsääntöisesti verotuksessa poistamatta oleva hankintameno. Mikäli halutaan kasvattaa nettovarallisuutta, yrityksen tulee pyrkiä lukemaan kuluksi ensisijaisesti nettovarallisuuteen laskemattomat varat. Tällaisia varoja ovat aktivoidut tutkimus- ja tuotekehitysmenot sekä mainos- ja koulutusmenot. Nettovarallisuutta voidaan kasvattaa myös aktivoimalla vaihtomaisuuden hankintamenoon kiinteitä kuluja. Myös yrittäjälle maksettava palkka vaikuttaa nettovarallisuuteen. Mikäli palkkaa maksetaan vähemmän, kasvaa yhtiön nettovarallisuus kasvaneen voiton myötä. Tulee kuitenkin huomioida että näin kasvaa myös yhtiön tilikauden verorasitus. Usein myös etenkin pienten palkkojen maksaminen on verotuksellisesti järkevää palkan yhdenkertaisen verotuksen vuoksi. (Kukkonen ja Walden 2014, 83.)

Osakkeenomistajan matemaattisesta arvosta täytyy tietyissä tilanteissa tehdä osakaskohtaisia oikaisuja. Tämä tulee ottaa huomioon yrityksen nettovarallisuussuunnittelussa. Tällaisia oikaisuja ovat asunnon arvon vähentäminen sekä osakaslainan vähentäminen. Mikäli johtavassa asemassa osakkeenomistaja tai hänen perheenjäsenensä on käyttänyt asuntona yhtiön varoihin kuuluvaa asuntoa, vähennetään tämä asunnon arvo hänen osakkeidensa matemaattisesta arvosta. Johtavassa asemassa olevaksi osakkeenomistajaksi katsotaan osakas, joka omistaa yksin yli 30 prosenttia, tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa yli 50 prosenttia yhtiön osakepääomasta tai kaikkein osakkeiden äänimäärästä. Passiivinen omistus yhtiössä ei johda vähennykseen, vaan osakkaan tulee olla johtavassa asemassa yhtiössä. Esimerkiksi hallituksessa olo tai toimitusjohtajana toimiminen katsotaan tällaiseksi. (Kukkonen ja Walden 2014, 77–78.)

Osakkeenomistajan tai hänen perheenjäsentensä yhtiöltä saama osakaslaina vähentää hänen osakkeidensa matemaattista arvoa. Vähennys tehdään mikäli osakkeenomistaja yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa omistaa vähintään 10 prosenttia yhtiön osakkeista tai heillä on vastaava osuus yhtiön äänimäärästä. (Kukkonen ja Walden 2014, 81.)

4.2.2 Osakaslaina

Osakeyhtiön osakkeenomistaja voi ottaa osakeyhtiöstä lainaa. Mikäli lainan saaja yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa omistaa 10 prosenttia yrityksen osakkeista tai äänivallasta, katsotaan laina osakslainaksi. Tuloverolaissa säädetään osakslainan verotuksesta. Verovuoden päättyessä takaisin maksamatta oleva osuus verovuoden aikana nostetusta osakslainasta katsotaan saajalleen pääomatuloksi. Mikäli osakslaina on maksettu verovuoden aikana takaisin osakeyhtiölle, ei sitä veroteta. Jos kuitenkin laina maksetaan takaisin yritykselle ennen vuoden vaihetta ja myönnetään heti uudelleen vuoden alussa, se katsotaan veronkierroksi. Mikäli osakslaina on katsottu saajalleen pää-

omatuloksi, voi hän vähentää lainan lyhennykset tulonhankkimismenoina lainan nostoa seuraavan viiden vuoden aikana. (Vilkkumaa 2012, 162–165.)

Mikäli laina on maksettu takaisin viiden vuoden kuluessa sen saamisesta, on sen saaja voinut vähentää lyhennykset pääomatuloistaan, jolloin lainan myöntämiseen kohdistunut pääomatulovero tulee hyvitettyä takaisin. Viiden vuoden säännön tarkoitus on varmistaa että osakkaalla on aito lainan takaisinmaksutarkoitus. Muutoin lainan ottaminen ja maksun venyttäminen voitaisiin katsoa peiteltyksi osingoksi. Lainasta tulisi tehdä myös kirjallinen sopimus jossa eritellään lainan ehdot sekä takaisinmaksuaikataulu. Ehtojen tulisi olla kohtuulliset. Mikäli laina katsotaan saajalleen pääomatuloksi, ei verohallinnon kannan mukaan siitä ole pakko periä korkoa. Tulee kuitenkin ottaa huomioon osakeyhtiölain vaatimukset. Korottoman lainan myöntäminen yhdelle osakkaalle voi rikkoa osakeyhtiölain vaatimusta osakkeenomistajien yhdenvertaisuudesta tai voiton tuottamistarkoitusta. Mikäli lainaa ei katsota saajalleen pääomatuloksi, tulee siitä periä korko. Muutoin laina todennäköisesti katsotaan peiteltyksi osingoksi. Tällainen tilanne syntyy, mikäli osakaslaina maksetaan kokonaisuudessaan takaisin saman verovuoden aikana kuin se on nostettu, tai laina on annettu osakkaalle jonka osalta 10 prosentin omistuksen vähimmäisvaatimus ei täyty. Lainan koron tason tulee noudattaa valtiovarainministeriön vahvistaman peruskoron korkotasoa. (Vilkkumaa 2012, 165–166.)

Lainan saajan verotuksessa korot voidaan käsitellä samalla tavalla kuin minkä tahansa muun lainan korot. Näin lainan korot voivat olla vähennyskelpoisia osakkaan verotuksessa. Jos osakaslaina kohdistuu esimerkiksi vakituiseen asunnon hankintaan, voi hän vähentää korot asuntolainan korkona. Mikäli osakaslaina on katsottu osakkeenomistajalle pääomatuloksi, voi hän seuraavan viiden vuoden aikana vähentää lainan lyhennykset pääomatuloista tulonhankkimismenoina. Mikäli osakkaalla ei ole pääomatuloja, voi se synnyttää pääomatulolähteen alijäämän, jolloin vähennys siirtyy vähennettäväksi ansiotuloverotuksessa. (Vilkkumaa 2012, 166–167.)

4.2.3 Palkka

Osakeyhtiössä työskentelevä osakas voi nostaa yhtiöltä palkkaa sekä saada erilaisia luontoisetuja. Tulee kuitenkin ottaa huomioon että nostaakseen palkkaa tai saadakseen luontoisetuja yhtiöltä, tulee osakkaan tosiasiallisesti työskennellä yrityksessä. Palkka on saajalleen verotettavaa ansiotuloa, jonka verotus tapahtuu progressiivisesti. Myös luontoisedut katsotaan osaksi ansiotuloa verohallinnon vuosittain määrittelemien arvojen mukaisesti. Tällaisia luontoisetuja voivat olla esimerkiksi asuntoetu, autoetu tai ravintoetu. Lisäksi yhtiö voi antaa verovapaita etuja, kuten terveydenhuoltopalveluita, merkkipäivälahjoja tai tukea harrastustoimintaa esimerkiksi liikuntaseteleillä. Näiden verovapaiden etujen verovapauden edellytyksenä on kuitenkin se, että ne ovat koko henkilökunnan käytettävissä sekä luonteeltaan tavanomaisia ja arvoltaan kohtuullisia. Epätavallisen arvokkaiden luontoisetujen antaminen voidaan tulkita myös peiteltyksi osingoksi. (Vilkkumaa 2012, 170–171.)

Osakkeenomistaja maksaa saamastaan palkasta ja luontoiseduista ansiotuloveroa. Yhtiön osakas voi olla joko YEL- tai TYEL-osakas. TYEL-osakkaan saamasta palkasta yritys maksaa palkan sivukulut, samalla tavalla kuin ulkopuolisen työntekijän kohdalla maksetaan. Palkan sivukuluina maksetaan so-

siaaliturvamaksu, työeläkevakuutusmaksu, tapaturmavakuutusmaksu sekä työttömyys- ja henkivakuutusmaksu. Mikäli osakkeenomistaja on YEL- osakas, maksetaan sivukuluina pelkästään sosiaaliturvamaksu. YEL-vakuutusmaksu suoritetaan kuitenkin erikseen osakkaan työpanokseen perustuen, eikä osakkaalle maksettu palkka vaikuta sen suuruuteen. Osakeyhtiölle kaikki luontoisetujen kustannukset, palkat ja palkan sivukulut ovat verotuksessa vähennettäväksi hyväksytyjä menoja. (Vilkkumaa 2012, 170–171.)

Osakkeenomistaja katsotaan YEL-osakkaaksi, mikäli hän työskentelee yhtiössä johtavassa asemassa ja omistaa yksin yli 30 prosenttia osakepääomasta tai osakkeiden äänimäärästä. Osakas katsotaan YEL-osakkaaksi myös mikäli hän yhdessä perheenjäsentensä kanssa yli 50 prosenttia osakepääomasta tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. (Viitala 2014, 95.)

4.2.4 Vuokrat ja muut palkkiot

Koska osakeyhtiö on erillinen oikeustoimikelpoinen yhteisö, voi se tehdä sopimuksia toisten, myös omistajiensa, kanssa. Osakeyhtiö voi vuokrata tai liisata toimitiloja, koneita, kalusteita tai tietojärjestelmiä. Huomioon tulee kuitenkin ottaa, että vuokrattavat asiat tulee aidosti olla tarpeellisia yrityksen liiketoiminnalle. Lisäksi sopimuksen ehtojen tulee olla sellaisia, joita käytettäisiin myös ulkopuolisten kanssa. Myös vuokran on oltava käypää tasoa. Vuokran käyvän arvon määrittäminen voi olla usein vaikeaa, tällöin onkin suositeltavaa käyttää ulkopuolisen riippumattoman asiantuntijan arviota. Mikäli vuokrasopimus tehdään suoraan osakkeenomistajan ja osakeyhtiön välillä, on vuokratuotto saajalleen pääomatuloa ja yritykselle verotuksessa vähennettävä meno. (Vilkkumaa 2012, 174–175.)

Osakkeenomistaja voi myös antaa osakeyhtiölle lainaa. Mikäli osakeyhtiössä on liiketaloudellinen tarve lainalle, voi osakkeenomistaja myöntää lainaa yhtiölle ja periä siitä kohtuullista korkoa. Kohtuullisen koron määrittelyssä käytetään samaa korkotasoa kuin millä yritys saisi lainaa pankista. Lainan antajalle lainan korot ovat henkilökohtaisessa verotuksessa verotettavaa pääomatuloa. Yhtiölle korot puolestaan ovat normaalisti vähennyskelpoista menoa. (Vilkkumaa 2012, 178–178.)

Osakkeenomistaja voi toimia osakeyhtiölle takaajana tai vakuuden antajana tämän lainoista. Tästä osakeyhtiö voi maksaa korvausta vakuuden antajalle. Maksettavan korvauksen tai takausprovision on oltava kohtuullista tasoa. Tämä voi olla esimerkiksi sama palkkio jonka rajoituslaitos perisi vastaavasta vakuuden antamisesta. Takauspalkkio tulee laskea ainoastaan luoton määrän kattavasta osasta. Luoton määrän ylittävän takauksen takauspalkkio katsotaan aina peiteltyksi osingoksi. Lisäksi nostetun lainan tulee olla yritykselle oikeasti tarpeellinen, ja annetun takauksen hyödyttää yritystä esimerkiksi laskemalla luotosta maksettavan koron määrää. Takauspalkkio on saajalleen veronalaista pääomatuloa, mikäli se on reaalivakuus. Henkilötakaus puolestaan verotetaan ansiotulona. Maksetut takauspalkkiot ovat maksavalle yritykselle vähennyskelpoista kulua. (Vilkkumaa 2012, 179.)

4.2.5 Pääomalaina

Yhtiö voi saada rahoitusta oman pääoman sekä lainan lisäksi myös pääomalainana. Pääomalaina on vierasta pääomaa, mutta se lasketaan tarvittaessa osaksi omaa pääomaa. Sen antajalla on kuitenkin muita velkoja huonompi velkoja-asema. Osakeyhtiö ei anna vakuutta sen takaisinmaksamisesta tai koron maksamisesta. Sitä voidaan lyhentää vasta kun muiden velkojen takaisinmaksu ei vaarannu lyhennyksistä. Mikäli oma pääoma olisi muuten negatiivinen, voidaan pääomalaina katsoa osaksi omaa pääomaa. Nettovarallisuutta laskiessa se katsotaan kuitenkin velaksi. (Vilkkumaa 2012, 180.)

Pääomalainasta tulee aina tehdä kirjallinen sopimus, jossa määritellään lainan ehdot. Pääomalainan antajalle voidaan maksaa lainasta korkoa. Pääomalainan huonon velkoja-aseman vuoksi sille voidaan maksaa hieman tavanomaista lainaa korkeampaa korkoa. Pääomalainan saajalle korkokulut ovat vähennyskelpoisia verotuksessa. Lainan antajan saamat korot puolestaan ovat hänen verotuksessaan pääomatuloa. (Vilkkumaa 2012, 180.)

4.2.6 Omistuksen hajauttaminen

Varakkaissa yhtiöissä huojennetun osingon vuosittainen yläraja 150 000 euroa voi olla kriittinen tekijä. Mikäli yhtiö jakaa osinkoa huomattavasti tätä enemmän, voi omistuksen hajauttaminen esimerkiksi perhepiirissä olla verotuksellisesti järkevää. Tällöin huojennettua osinkoa voidaan jakaa enemmän, sillä raja on osakaskohtainen. Tämä vaatii kuitenkin yhtiöltä runsaasti nettovarallisuutta. Lisäksi tulee ottaa huomioon omistuksen hajauttamisen mahdolliset verokustannukset. Toteuttamistavasta riippuen hajauttamisesta aiheutuu lahjavero-, luovutusvoittovero- tai varainsiirtoveroseuraamuksia. (Viitala 2014, 153.)

5 MUUTOKSEN VAIKUTUKSET OSINGON VEROTUKSEEN

Vuoden 2014 alussa voimaan tulleet uudet lakimuutokset muokkasivat huomattavasti osinko- ja yhteisöverotusta. Verotuksen painopiste siirtyi entistä enemmän varojen jaon verottamiseen, kun itse yhtiön verotus keveni. Lakimuutoksen tärkeimmät kohdat olivat yhteisöveron laskeminen 24,5 prosentista 20 prosenttiin, sekä osinkoverotukseen tulleet kiristykset. Veromuutoksen pohjana toimi hallituksen esitys 185/2013, jonka valtiovarainvaliokunta hyväksyi joulukuussa 2013, lukuun ottamatta osuuskuntia koskevia veromuutoksia (Valtiovarainvaliokunta 2013). Tässä kappaleessa käydään läpi olennaisimmat muutokset verotukseen jotka vaikuttavat listaamattoman osakeyhtiön maksamien osinkojen verotukseen.

5.1 Yhteisöveron muutos ja edustusmenojen vähennyskelpoisuus

Yhteisövero laski 24,5 prosentista 20 prosenttiin. Muutoksen tarkoituksena on ennen kaikkea tukea hallituksen tavoitetta parantaa Suomen asemaa kansainvälisessä ympäristössä, sekä kannustaa yrityksiä näyttämään voittoa Suomessa. (HE 185/2013 vp, 24.) Kunnille ja seurakunnille alentunut yhteisöverotuotto kompensoidaan nostamalla niiden osuutta yhteisöverosta. Yhteisöverokannan laskun on laskettu vähentävän valtion yhteisöverotuottoa noin 870 miljoonaa euroa vuositasona. (HE 185/2013 vp, 33.) Osakeyhtiön kannalta muutos on merkittävä, sillä se vähentää maksettavaa yhteisöveroa lähes viidenneksellä. Yhteisöveron alentumisen seurauksena kertyneet voittovarot yhtiö voi jättää omaan pääomaan, tai jakaa osakkeenomistajilleen osinkona.

Lisäksi edustusmenojen vähennyskelpoisuutta rajoitettiin entisestään. Vuonna 2013 edustusmenoista oli verotuksessa vähennyskelpoisia puolet. Vuodesta 2014 lähtien edustusmenot ovat kuitenkin kokonaan vähennyskelvottomia menoja elinkeinotoiminnan tulosta laskettaessa. (HE 185/2013 vp, 32.) Vuodesta 2015 alkaen edustusmenoista puolet ovat jälleen vähennyskelpoisia (KPMG, 2014). Tällä muutoksella oli monelle yritykselle vaikutusta, etenkin yrityksille joille edustusmenot ovat merkittävä kuluerä tuloslaskelmalla. Menojen vähennyskeltvottomuus lisäsi yrityksen verotettavaa tuloa ja sitä kautta lisäsi verojen maksua. Aiheesta nousseen voimakkaan keskustelun ja vastustuksen herättäytyä päätettiin edustusmenojen osittainen vähennyskelpoisuus palauttaa.

Esimerkki 1

Esimerkissä 1 havainnollistetaan yhteisöveron laskun sekä edustusmenojen vähennyskelpoisuuden muutoksen vaikutusta yhtiön maksettaviin veroihin sekä tuloksen muodostumiseen. Esimerkissä lasketaan vuosille 2013 – 2015 vuosittain maksettava yhteisövero, johon vaikuttaa yhteisöveroprosentti sekä edustuskulujen vähennyskelpoisuus verotuksessa. Esimerkissä yrityksen voitto ennen veroja on 100 000 euroa. Yhtiön kuluihin sisältyy edustusmenoja 20 000 euroa.

TAULUKKO 1. Yhteisöveron sekä edustusmenojen vaikutus tilikauden tulokseen

	2013	2014	2015
Voitto ennen veroja	90 000,00 €	90 000,00 €	90 000,00 €
Yrityksen edustusmenot	20 000,00 €	20 000,00 €	20 000,00 €
Verotuksessa vähennyskelpoton osuus 50 %	10 000,00 €		10 000,00 €
Verotuksessa vähennyskelpoton osuus 100 %		20 000,00 €	
Verotettava tulos	100 000,00 €	110 000,00 €	100 000,00 €
Yhteisövero 24,5 %	24 500,00 €		
Yhteisövero 20 %		22 000,00 €	20 000,00 €
Tilikauden tulos	65 500,00 €	68 000,00 €	70 000,00 €

Esimerkki 1 havainnollistaa yhteisöveron laskun vaikutusta yhtiön näyttämään tulokseen. Yhteisöveron lasku 24,5 prosentista 20 prosenttiin laskee yrityksen maksaman yhteisöveron määrää lähes viidenneksellä. Edustusmenojen vähennyskelpoisuus verotuksessa vaikuttaa myös yhtiön maksamiin veroihin sekä tilikauden tulokseen.

Edustusmenojen vähennyskelpoisuus verotuksessa vaikuttaa yrityksen verotettavaan tulokseen. Esimerkissä 1 tilikauden tulos ennen veroja on jokaisena vuonna sama. Vuosina 2013 ja 2015 edustusmenoista puolet on verotuksessa vähennyskelpoisia. Vuonna 2014 puolestaan edustusmenot ovat kokonaisuudessaan vähennyskeltottomia verotuksessa. Laskettaessa yhtiön verotettavaa tulosta, lisäävät vähennyskeltottomat menot verotettavan tuloksen määrää. Näin ollen vuonna 2014 verotettava tulos on 110 000 (90 000 € + 20 000 €) euroa, kun edustusmenot ovat kokonaisuudessaan vähennyskeltottomat. Vuosina 2013 ja 2015 edustusmenoista puolet on vähennyskeltotonta, joten verotettava tulos on tältä osin 10 000 euroa pienempi (90 000 € + (20 000/2) = 100 000 €). Edustusmenojen vähennyskelpoisuuden rajoittaminen vuonna 2014 lisää yrityksen maksamien verojen määrää väliaikaisesti, mikäli yrityksellä on edustusmenoja. Näin yritys näyttää pienempää tulosta.

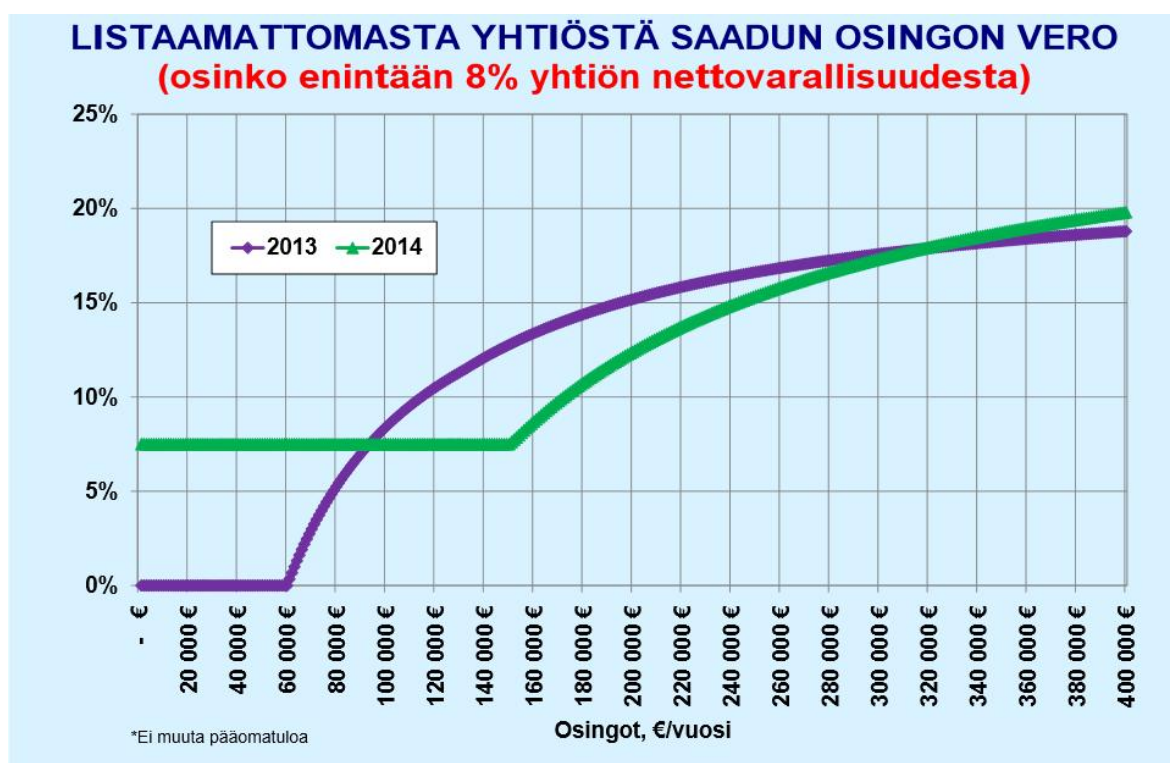
Yhteisöveron lasku puolestaan vähentää yrityksen maksamien verojen määrää. Vuotta 2013 ja 2015 verratessa, tilanteessa jossa molempina vuosina verotettavan tuloksen suuruus on yhtä suuri, jää vuonna 2015 yhtiölle 4 500 euroa enemmän voittoa. Yrityksen kannalta yhteisöveron lasku vaikuttaa positiivisesti. Vapautuneet voittovarot yhtiö voi käyttää investointeihin, maksaa osinkona omistajilleen tai jättää taseeseen vahvistamaan yhtiön taloudellista asemaa.

5.2 Osinkoverotuksen muutos

Listamattomasta osakeyhtiöstä sai ennen veromuutosta verovapaata osinkoa 60 000 euroon saakka, siltä osin kun osinko alitti osakkeen matemaattiselle arvolle lasketun yhdeksän prosentin vuotuisen tuoton. Verouudistuksen seurauksena tämä huojennetun osingon raja nousi 60 000 eurosta 150 000 euroon. Huojennetun osingon raja osakkeen matemaattisesta arvosta lasketulle tuotolle laski yhdeksästä prosentista kahdeksaan prosenttiin. Lisäksi huojennetun osingon verovapaus pois-

tui. Huojennusalueella pysyvistä osingosta on vuodesta 2014 lähtien 25 prosenttia veronalaista pääomatuloa. Ennen tämän osuuden sai verovapaasti. Osingosta on siis 75 prosenttia verovapaata, kun osinko on alle kahdeksan prosenttia osakkeiden matemaattisesta arvosta, ja osinko on maksimissaan 150 000 euroa. 150 000 euroa ylittävältä osalta, mutta kahdeksan prosentin alle pysyvä osinko on 85 prosenttisesti pääomatulona verotettavaa. Vuonna 2013 huojennetun osingon rajan 60 000 ylittävä osinko oli 70 verotettavaa pääomatuloa. (HE 185/2013 vp, 24–25.)

Muutos poisti siis kokonaan verovapaan osingon ja nosti huojennetun osingon rajan huomattavasti vuotta 2013 korkeammalle tasolle. Kuva 3 havainnollistaa osinkoverotuksen muutosta, kun osinko on enintään kahdeksan prosenttia osakkeiden matemaattisesta arvosta. Luvuissa ei ole huomioitu yhteisöveron laskun vaikutusta, vaan kokonaisuutena käsitellään myöhemmin.

KUVA 3. Listaamattomasta osakeyhtiöstä saadun osingon vero. (Veronmaksajat 2014.)

Kuten kuvasta 3 voidaan todeta, on verovapaa osinko poistunut kokonaan. Osinkoverotus on kevennyt välillä 95 000 ja 320 000 euroa, kun jaettava osinko alittaa kahdeksan prosenttia nettovarallisuudesta. Verotus on puolestaan kiristynyt osingon jäädessä alle 95 000 euroa. Tämä johtuu verovapaan osingon poistumisesta. Verotus on kiristynyt myös 320 000 euroa ylittävillä osingoilla, johtuen huojennuksen enimmäisrajan ylittävän osingon verotuksen kiristymisestä. Huomionarvoista kuvaajassa on lisäksi 150 000 euron osinkoa saavien verotuksen huomattava keventyminen. Tähän vaikuttaa ennen kaikkea huojennetun osingon rajan nosto 150 000 euroon. Rajan nosto on huomattava, sillä vuonna 2013 huojennetun osingon enimmäismäärä oli 60 000 euroa.

Vuonna 2013 yhdeksän prosenttia osakkeiden matemaattisesta arvosta ylittävän osingon osuus oli 70 prosenttisesti saajalleen ansiotulona verotettavaa. Vuodesta 2014 alkaen osakkeiden matemaattisen arvon kahdeksan prosenttia ylittävistä osingosta on 75 prosenttia veronalaista ansiotuloa. (HE

185/2013 vp, 25.) Tältäkin osin osingon verotus on siis kiristynyt tilanteissa joissa osinkoa jaetaan yli 8 prosenttia yhtiön nettovarallisuudesta.

Esimerkki 2

Esimerkissä lasketaan huojennetun osingon veroprosentti kun osingon jakajana on listaamaton osakeyhtiö. Veroprosentti lasketaan vuoden 2013 säädöksillä, sekä vuodesta 2014 alkaen voimassa olleilla säädöksillä. Jaettu osinko on vuonna 2013 alle yhdeksän prosenttia osakkeiden matemaattisesta arvosta ja vuonna 2014 alle kahdeksan prosenttia osakkeiden matemaattisesta arvosta. Osakkeenomistajalla ei oleteta olevan muita pääomatuloja, joten alle 30 000 euron pääomatulot verotetaan molempina vuosina pääomatuloveroprosentin 30 mukaan.

TAULUKKO 2. Huojennetun osingon verotuksen muutos.

	2013	2014 alkaen
Jaettu osinko (huojennettu)	10 000 €	10 000 €
Verovapaata pääomatuloa	10 000 €	
Veronalaista pääomatuloa 25 %		2 500 €
Maksettava pääomavero	0 €	750 €
Huojennetun osingon veroprosentti	0 %	7,5 %

Ennen verouudistusta alle 9 prosenttia osakkeiden matemaattisesta arvosta oleva alle 60 000 euron osinko oli kokonaan verovapaata saajalleen. Vuodesta 2014 lähtien tämä huojennusalueella pysyttelevä osinko on 25 prosenttisesti veronalaista pääomatuloa. Näin ollen pääomatuloveroprosentin ollessa 30, on huojennetun osingon veroaste 7,5 ($0,25 \cdot 0,3$) prosenttia. Näiden pienten huojennusalueella olevien osinkojen verotus on siis kiristynyt vuodesta 2014 alkaen.

Esimerkki 3

Esimerkissä havainnollistetaan huojennetun osingon ylärajan noston vaikutusta osingon verotukseen. Esimerkissä lasketaan osingon veroprosentti kun osingon määrä ei ylitä osakkeen matemaattiselle arvolle laskettua kahdeksan prosentin tuottoa. Esimerkissä lasketaan maksettava vero vuosille 2013 – 2015 kunakin vuonna voimassa olevien säädösten mukaan. Esimerkin osinko ylittää vuonna 2013 huojennetun osingon maksimimäärän 60 000, jolloin sen ylittävä osuus on tiukemmin verotettua.

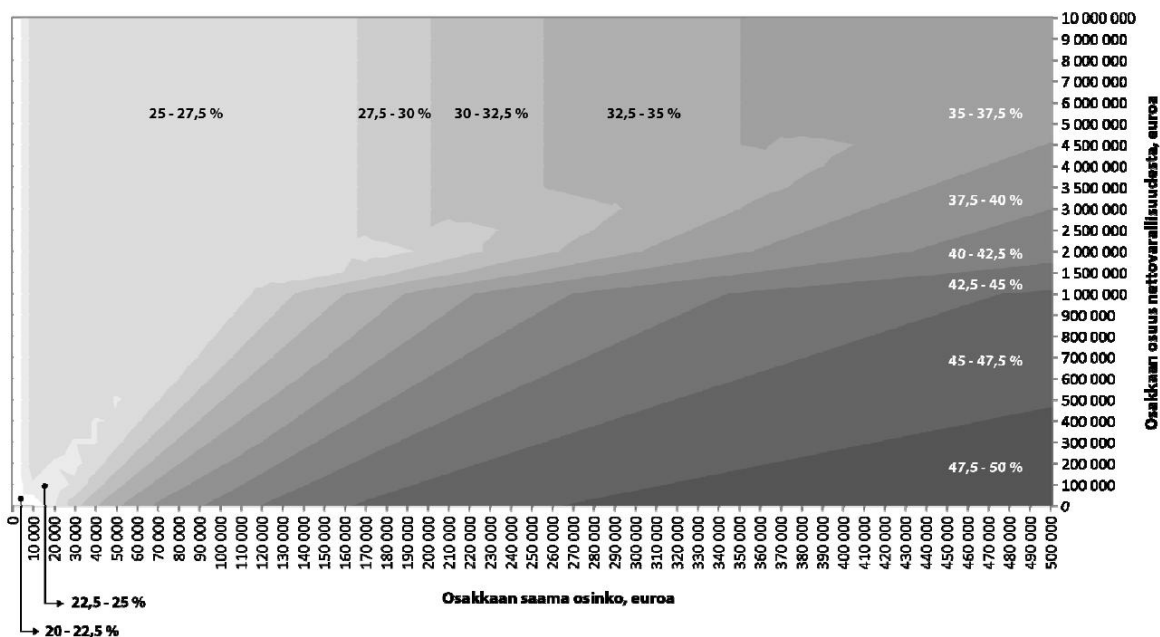
TAULUKKO 3. Huojennetun osingon ylärajan noston vaikutus osingon verotukseen.

	2013	2014	2015
Jaettu osinko (alle 8/9 % osakkeiden matemaattisesta arvosta)	150 000 €	150 000 €	150 000 €
Huojennettu verovapaa osinko enimmillään 60 000 euroa	60 000 €		
Huojennettu osinko enimmillään 150 000 euroa (25 % veronalaista)		150 000 €	150 000 €
Huojennetun osingon rajan ylittävä osinko (70 % veronalaista)	90 000 €		
Verotettava pääomatulo	63 000 €	37 500 €	37 500 €
Maksettava pääomatulovero	19 160 €	11 250 €	11 475 €
Osingon veroprosentti	12,8 %	7,5 %	7,7 %

Kyseisellä osinkotasolla osingon verotus kevenee huomattavasti. Vaikka huojennetun osingon verotus kiristyy vuodesta 2014 alkaen, mahdollistaa huojennetun osingon maksimirajan nosto entistä suuremman huojennetun osingon noston. Vuodesta 2014 alkaen huojennettua osinkoa voidaan nostaa nettovarallisuuden sen salliessa jopa 150 000 euroa. Nettovarallisuuden riittäessä 150 000 euron osingoilla osingon veroprosentti laskee vuodesta 2013 vuoteen 2014 yli viisi prosenttiyksikköä. Huojennetun osingon enimmäisrajan nosto 60 000 eurosta keventää yli 60 000 euron osinkojen verotusta osingon ollessa alle kahdeksan prosenttia osakkeiden matemaattisesta arvosta.

5.3 Kokonaisveroasteen muutos

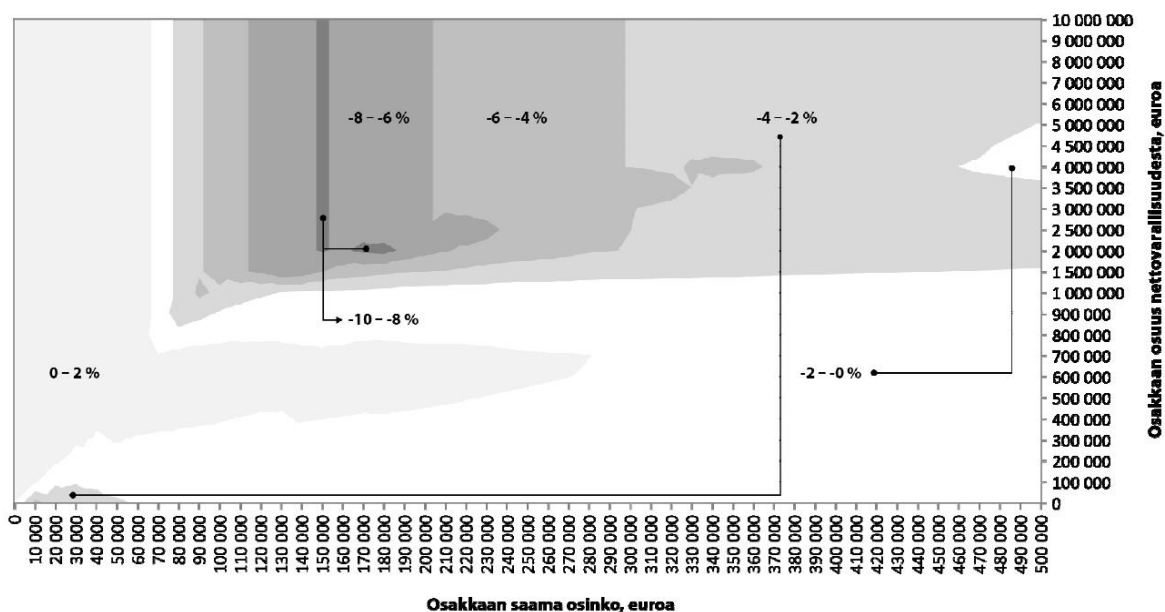
Kuten todettua, yrityksen verotus kevenyy ja osakkaan verotus puolestaan kiristyy tai kevenee osinkotasosta ja nettovarallisuudesta riippuen. Listaamattoman osakeyhtiön omistajan kannalta yhteisö- ja osinkoverotuksen yhteisvaikutus, eli kokonaisveroaste on merkityksellinen pohdittaessa varojen jakoa sekä verotusta. Erityisesti harkittaessa kannattaako varoja jakaa osinkona vai palkkana on osingon kokonaisveroasteen tunteminen tärkeää. Osingon kokonaisveroaste muodostuu yhteisöverosta sekä osingosta maksettavasta verosta. Osingosta maksettava vero jakautuu pääomatuloveroon sekä ansiotuloveroon. Kun verrataan kaikkia näitä veroja yhteensä yhtiön tulokseen ennen veroja, saadaan kokonaisveroaste selville. Kuva 4 havainnollistaa listaamattoman osakeyhtiön omistajan osingon kokonaisveroastetta vuonna 2014 voimaan tulleiden verouudistusten jälkeen, kun osinkoa saavalla henkilöllä ei ole muita ansiotuloja.

KUVA 4. Omistajayrittäjän osingon kokonaisveroaste uudistusten jälkeen eri nettovarallisuus- ja osinkotasolla. (HE 185/2013 vp, 38.)

Kuvasta neljä voidaan todeta että osingon kokonaisveroaste vaihtelee voimakkaasti, sen mukaan mikä on yhtiön nettovarallisuus ja jaettavan osingon määrä. Alhaisimmillaan kokonaisveroaste on alle 150 000 euron osingoilla, kun jaettavasta osingosta suurin osa verotetaan osingon huojennettuna pääomatulo-osuutena. Tällöin kokonaisveroaste on noin 26 prosenttia. Yli 150 000 euron osingoilla verotus kiristyy osingon määrän kasvaessa, vaikka osinko jäisikin alle kahdeksan prosenttia nettovarallisuudesta, sillä yli 150 000 euroa ylittävien osinkojen verotus on huojennettua aluetta korkeampi. Mikäli nettovarallisuus on alhainen verrattuna osinkoon, verotetaan osinko ansiotulona. Tällöin lukuun ottamatta pieniä osinkoja, on verotus kireämpää kuin pääomatulona verotettaessa.

Osingon verotus on alhaisimmillaan kun osinko verotetaan ansiotulona ja osingon määrä on niin pieni, että ansiotuloveroa kertyy vähän tai ei lainkaan. Tällöin osingonsaajalla ei voi olla muita ansiotuloja. Alhaisimmillaan kokonaisveroaste voi siis olla vain yhteisöveron, 20 prosentin suuruinen. Huojennettuna pääomatulo-osinkona verotettaessa yhteisöveron lisäksi jaettavaa osinkoa verotetaan $(0,25 \cdot 0,3)$ 7,5 prosentin mukaan alle 30 000 euron pääomatuloilla. Huojennettu osinko on 25 prosenttisesti veronalaista pääomatuloa. Tällöin kokonaisveroasteeksi tulee $(0,2 + (1 - 0,2) \cdot 0,075)$ 26 prosenttia. Korkeimmillaan kokonaisveroaste on erittäin suurilla ansiotulona verotettavilla osingoilla, jolloin kokonaisveroaste voi nousta yli 50 prosentin. Kokonaisveroaste on pääosin sitä korkeampi mitä suurempi jaettu osinko on suhteessa yhtiön nettovarallisuuteen.

KUVA 5. Omistajayrittäjän osingon kokonaisveroasteen muutos prosenttiyksikköinä eri nettovarallisuus- ja osinkotasolla 2013 järjestelmään verrattuna. (HE 185/2013 vp, 39.)

Yhteisö- ja osinkoverouudistuksen seurauksena kokonaisveroaste muuttuu useissa tapauksissa. Kuva 5 havainnollistaa kokonaisveroasteen muutosta prosenttiyksikköinä vuosien 2013 ja 2014 välillä erilaisilla osinko-nettovarallisuus yhdistelmillä. Kuten kuviosta voidaan todeta, lähes kaikilla osinko ja nettovarallisuus yhdistelmillä kokonaisveroaste pysyy ennallaan tai alenee. Suuren nettovarallisuuden yrityksissä joissa osakas saa osinkoa alle 60 000 euroa verotus kiristyy hieman. Verotus kiristyy myös kaikilla huojennusalueella pysyville osingoilla. Tämä johtuu huojennetun pääomatulo-osingon verovapauden poistumisesta. Uudistuksen seurauksena etenkin suuria, yli 60 000 euron osinkoja jakavien suuren nettovarallisuuden yritysten osakkaiden osingon kokonaisveroaste alenee huomattavasti. Eniten vaikutus näkyy noin 150 000 euron osinkotuloilla, jolloin kokonaisveroaste voi laskea jopa lähes 10 prosenttiyksikköä. Tämä johtuu ennen kaikkea huojennusalueen ylärajan noususta. (HE 185/2013 vp, 39-40.) Kuvasta 5 ei ilmene kuinka siirtymävaiheessa vuoden 2013 korkeampi yhteisövero sekä 2014 kiristynyt osinkoverotus vaikuttavat hetkellisesti huomattavasti kireämpänä kokonaisveroasteena.

Seuraavaksi käydään läpi esimerkkien avulla verouudistuksen vaikutusta kokonaisveroasteeseen, jolloin käsittelyssä on myös siirtymävaiheen osittain kireämpi päällekkäinen verotus. Esimerkeillä 4 -6 havainnollistetaan verotukseen tulleiden muutosten vaikutuksia osingon kokonaisveroasteeseen, kun voittoa jakavana yhtiönä on listaamaton osakeyhtiö. Esimerkeissä esitettävä osingonmaksu on laskettu käyttäen vuosien 2013, 2014 ja 2015 voimassa olevaa lainsäädäntöä. Tilikautena esimerkeissä on käytetty kalenterivuotta. Esimerkeissä on otettu huomioon, että kyseisenä vuonna maksettavat osingot maksetaan edellisen tilikauden voitosta. Näin ollen esimerkiksi vuonna 2014 jaettava osinko on syntynyt tilikauden 2013 voitoista. Vuonna 2013 jaettavaan osinkoon on käytetty vuonna 2013 voimassa olleita säädöksiä. Kyseisinä vuosina nettovarallisuuden oletetaan olevan sama. Laskelmissa lähdetään liikkeelle tilikauden voitosta ennen veroja. Yhteisöveron vähentämisen jälkeen jäljelle jäävä voitto jaetaan kokonaisuudessaan osinkona osakkaalle joka on luonnollinen henkilö ja omistaa

yhtiön osakkeista 100 prosenttia. Lopuksi selvitetään maksettujen verojen yhteismäärä sekä yrittäjälle jäävä osuus. Viimeiseltä riviltä ilmenee kokonaisveroprosentti laskettuna voitosta ennen veroja.

Esimerkki 4

Esimerkissä voitto ennen veroja on 40 000 euroa ja verojen jälkeen jäävä tilikauden voitto jaetaan kokonaisuudessaan osinkona osakkeenomistajalle. Osakkaan osakkeiden matemaattinen arvo on 400 000 euroa. Esimerkissä henkilöllä ei oleteta olevan muita pääomatuloja.

TAULUKKO 4. Huojennetun osingon kokonaisveroasteen muutos.

	2013	2014	2015
Osakkeiden matemaattinen arvo	400 000 €	400 000 €	400 000 €
Huojennetun osingon enimmäismäärä 9/8 %	36 000 €	32 000 €	32 000 €
Voitto ennen veroja	40 000 €	40 000 €	40 000 €
Yhteisövero 24,5 %	9 800 €	9 800 €	
Yhteisövero 20 %			8 000 €
Jaettava osinko	30 200 €	30 200 €	32 000 €
Huojennettua osinkoa	30 200 €	30 200 €	32 000 €
Verovapaata osinkoa 100/75 %	30 200 €	22 650 €	24 000 €
Veronalaista pääomatuloa osingosta 25 %		7 550 €	8 000 €
Pääomatulovero 30 %	0 €	2 265 €	2 400 €
Verot yhteensä	9 800 €	12 065 €	10 400 €
Yrittäjälle jää	30 200 €	27 935 €	29 600 €
Kokonaisveroprosentti	24,5 %	30,2 %	26,0 %

Esimerkki 4 havainnollistaa kuinka huojennetun osingon kokonaisverotus hieman kiristyy. Vuonna 2014 jaettavan osingon osalta kokonaisverotus kiristyy väliaikaisesti todella huomattavasti. Tämä johtuu siitä, että 2014 jaettavaan osinkoon kohdistuvat 2014 voimaan tulleet uudet osinkoverotusta koskevat lait ja voitto puolestaan on verotettu vuoden 2013 yhteisöveroprosentin mukaan. 2014 jaettavaan osinkoon kohdistuu yli 4 prosenttiyksikköä korkeampi kokonaisveroaste kuin 2015 jaettavaan osinkoon.

Jokaisena kolmena vuonna osinko alittaa huojennetun osingon ylärajan, jolloin se on kokonaisuudessaan huojennettua osinkoa. 2013 jaettu osinko on kokonaan verovapaata, kun taas 2014 ja 2015 huojennetusta osingosta 25 prosenttia on veronalaista pääomatuloa. Vuonna 2015 osingosta menee pääomatuloveroa 2 400 euroa. Yhteisöveroa puolestaan maksetaan 8 000 euroa. Vuonna 2013 yhteisöveron suuruus on 9 800 euroa, kun taas pääomaveroa osakkaalle ei tule maksettavaksi ollen-

kaan. Yhtiön ja osakkaan verot yhteensä ovat vuonna 2015 600 euroa suuremmat kuin vuonna 2013. Vaikka yhteisöveroprosentti laski huomattavasti, kompensoi kiristynyt osinkoverotus tämän vaikutusta. Kokonaisveroprosentin muutos on kyseisessä esimerkissä 1,5 prosenttiyksikköä ylöspäin.

Esimerkki 5

Esimerkissä voitto ennen veroja on 40 000 euroa ja verojen jälkeen jäävä tilikauden voitto jaetaan kokonaisuudessaan osinkona osakkeenomistajalle. Osakkaan osakkeiden matemaattinen arvo on 40 000 euroa. Esimerkissä henkilöllä ei oleteta olevan muita pääoma- tai ansiotuloja.

TAULUKKO 5. Osingon kokonaisveroasteen muutos alhaisen nettovarallisuuden yhtiössä.

	2013	2014	2015
Osakkeiden matemaattinen arvo	40 000 €	40 000 €	40 000 €
Huojennetun osingon enimmäismäärä 9/8 %	3 600 €	3 200 €	3 200 €
Voitto ennen veroja	40 000 €	40 000 €	40 000 €
Yhteisövero 24,5 %	9 800 €	9 800 €	
Yhteisövero 20 %			8 000 €
Jaettava osinko	30 200 €	30 200 €	32 000 €
Huojennettua pääomatulo-osinkoa	3 600 €	3 200 €	3 200 €
Verovapaata osinkoa	3 600 €	2 400 €	2 400 €
Veronalaista pääomatuloa osingosta	0 €	800 €	800 €
Pääomatulovero 30 %	0 €	240 €	240 €
9/8 % nettovarall. ylittävä ansiotulo-osinkoa	26 600 €	27 000 €	28 800 €
Verovapaata ansiotulo-osinkoa	7 980 €	6 750 €	7 200 €
Verotattavaa ansiotulo-osinkoa	18 620 €	20 250 €	21 600 €
Ansiotulovero*	2 443 €	2 897 €	3 341 €
Verot yhteensä	12 243 €	12 937 €	11 581 €
Yrittäjälle jää	27 757 €	27 063 €	28 419 €
Kokonaisveroprosentti	30,6 %	32,3 %	29,0 %
* Ansiotulovero on laskettu Vero.fi sivuston veroprosenttilaskuria käyttäen. Esimerkin osakas on helsinkiläinen Yel-osakas joka kuuluu kirkkoon			

Esimerkissä 5 jaettavasta osingosta valtaosa ylittää osakkeiden matemaattiselle arvolle lasketun tuotto-odotuksen, jolloin se verotetaan pääosin ansiotulo-osinkona. Jälleen tilikauden 2013 voitosta 2014 jaettavaan osinkoon kohdistuu väliaikaisesti korkeampi kokonaisverovaikutus. Tämä johtuu vuoden 2013 korkeammasta yhteisöveroprosentista.

Siirtymävuoden 2014 jälkeen kuitenkin kokonaisveroaste laskee hieman. Tähän vaikuttaa ennen kaikkea yhteisöveron lasku. Huojennettua pääomatulo-osinkoa on osingosta vain pieni osa, sillä osakkeiden matemaattinen arvo on pieni. Vuonna 2013 huojennettu pääomaosinko on saajalleen verovapaata. Vuonna 2015 huojennetusta 3 200 euron pääomaosingosta menee pääomaveroa 240 euroa. Osakkeiden matemaattiselle arvolle lasketun 9 prosentin ylittävä osa on vuonna 2013 70 prosenttisesti veronalaista ansiotuloa. Vuonna 2015 osakkeiden matemaattisen arvon 8 prosentin ylittävä osuus on 75 prosenttisesti veronalaista ansiotuloa. Vuonna 2013 ansiotuloveroa osakkaan maksettavaksi tulee 2 443 euroa. Vuonna 2015 puolestaan 3 341 euroa. Suurempi ansiotulovero johtuu siitä, että ansiotulo-osingosta on vuonna 2015 viisi prosenttiyksikköä suurempi osuus veronalaista. Lisäksi vuonna 2015 jää verojen jälkeen enemmän voittoa osinkona jaettavaksi. Myös huojennettua pääomatulo-osinkoa on pienempi osuus vuonna 2015 kuin vuonna 2013, jolloin suurempi osa osingosta siirtyy ansiotulona verotettavaksi. Yhtiön ja osakkaan maksettavat verot yhteensä ovat vuonna 2015 662 euroa pienemmät vuonna 2013. Kokonaisveroprosentti laskee 1,6 prosenttiyksikköä.

Esimerkki 6

Esimerkissä voitto ennen veroja on 180 000 euroa ja verojen jälkeen jäävä tilikauden voitto jaetaan kokonaisuudessaan osinkona osakkeenomistajalle. Osakkaan osakkeiden matemaattinen arvo on 1 900 000 euroa. Esimerkissä henkilöllä ei oleteta olevan muita pääomatuloja.

TAULUKKO 6. Huojennetun pääomatulo-osingon enimmäisrajan noston vaikutus osingon kokonaisveroasteeseen.

	2013	2014	2015
Osakkeiden matemaattinen arvo	1 900 000 €	1 900 000 €	1 900 000 €
Osakkeiden matemaattiselle arvolle laskettu huojennetun pääomatulo-osingon raja 9/8 %	171 000 €	152 000 €	152 000 €
Huojennetun osingon enimmäismäärä	60 000 €	150 000 €	150 000 €
Voitto ennen veroja	180 000 €	180 000 €	180 000 €
Yhteisövero 24,5 %	44 100 €	44 100 €	
Yhteisövero 20 %			36 000 €
Jaettava osinko	135 900 €	135 900 €	144 000 €
Huojennettua osinkoa	60 000 €	135 900 €	144 000 €
Verovapaata osinkoa 100 %	60 000 €		
Verovapaata osinkoa 75 %		101 925 €	108 000 €
Veronalaista pääomatuloa osingosta 25 %		33 975 €	36 000 €
Huojennetun rajan ylittävää pääomatulo-osinkoa	75 900 €	0 €	0 €
Verovapaata osinkoa 30 %	22 770 €		
Veronalaista pääomatuloa osingosta 70 %	53 130 €		
Pääomatulovero yhteensä	16 002 €	10 193 €	10 980 €
Verot yhteensä	60 102 €	54 293 €	46 980 €
Yrittäjälle jää	119 898 €	125 708 €	133 020 €
Kokonaisveroprosentti	33,4 %	30,2 %	26,1 %

Esimerkissä 6 kuvataan korkean nettovarallisuuden yhtiötä, jossa osinko verotetaan kokonaan pääomatulo-osinkona. Esimerkissä tulee esille huojennetun pääomatulo-osingon enimmäismäärän noston vaikutus korkean nettovarallisuuden yhtiöissä, joissa osinkoa jaetaan yli vanhan 60 000 euron enimmäismäärän yli.

Vuonna 2013 huojennetun verovapaan pääomatulo-osingon enimmäismäärä oli 60 000 euroa. Tämän rajan ylittävästä, osakkeiden matemaattiselle arvolle lasketun 9 prosentin tuoton alittavasta osingosta on 70 prosenttia pääomatulona verotettavaa. Esimerkissä 6 osakkaalle kertyy 53 130 euroa verotettavaa pääomatuloa. Vuonna 2014 ja 2015 huojennettua 25 prosenttisesti veronalaista pääomatulo-osinkoa voidaan nostaa enintään 150 000. Tämä on huomattavasti enemmän kuin vuonna 2013. Esimerkissä 6 jaettava osinko onkin alle tämän rajan vuosina 2014 ja 2015, jolloin se pysyttelee kokonaisuudessaan huojennus-alueella nettovarallisuuden ollessa riittävän suuri. Näin ollen osingosta on 25 prosenttia veronalaista. Vuonna 2015 verotettavaa pääomatuloa kertyy 36 000 euroa, eli huomattavasti vähemmän kuin vuonna 2013.

Verotettavaa pääomatuloa kertyy huomattavasti vähemmän vuonna 2015 kuin vuonna 2013, vaikka osinkoa jaetaankin vuonna 2015 enemmän. Huojennetun osingon ylärajan nostaminen vaikuttaa kyseisellä osinko- ja nettovarallisuustasolla huomattavasti verotusta keventävästi. Huojennettua osinkoa voidaan uudessa tilanteessa nostaa 90 000 euroa enemmän kuin ennen, nettovarallisuuden sen salliessa. Myös alhaisempi yhteisöveroprosentti vapauttaa varoja entistä enemmän osingonjakoon.

Esimerkissä 6 maksettava yhteisövero laskee vuodesta 2013 vuoteen 2015 verrattuna 8 100 euroa. Osakkaan maksettavaksi tuleva pääomatulovero laskee 16 002 eurosta alle 11 000 euroon. Kokonaisveroprosentti laskee 33,4 prosentista 26,1 prosenttiin. Kokonaisveroprosentin muutos on 7,3 prosenttiyksikköä.

TAULUKKO 7. Yhteenveto merkittävimmistä muutoksista

	2013	2014	2015
Yhteisövero	24,5 %	20 %	20 %
Pääomatuloveroprosentti	30/32 %	30/32 %	30/33 %
Pääomatulojen progression raja	50 000 €	40 000 €	30 000 €
Listaamattomasta osakeyhtiöstä saadun huojennetun pääomatulo-osingon enimmäismäärä nettovarallisuudesta laskettuna	9 %	8 %	8 %
Huojennetun osingon enimmäismäärä	60 000 €	150 000 €	150 000
Huojennetun osingon veronalainen osuus	0 %	25 %	25 %
Edustusmenojen vähennyskelpoisuus verotuksessa	50 %	0 %	50 %

6 POHDINTA

Alentunut yhteisöveroprosentti vähentää osakeyhtiön maksamien verojen määrää. Osakkaan verotuksessa listaamattomasta osakeyhtiöstä saatujen osinkojen verotus pääosin kiristyy. Poikkeuksena ovat kuitenkin suuren nettovarallisuuden omaavien osakeyhtiöiden jakamat osingot, joiden verotus kevenee huomattavasti. Yrittäjäomistajan kannalta keskeinen osingon kokonaisveroprosentti pysyy ennallaan tai alenee useimmilla osinko ja nettovarallisuus tasoilla. Suuren nettovarallisuuden yhtiöissä joissa jaettava osinko jää alle 60 000 euron, osingon kokonaisveroaste hieman kiristyy. Tätä suuremmilla osingoilla kokonaisveroaste kevenee. Muutokset olivat pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelman mukaisia. Niiden tarkoituksena oli tukea suomalaisten yritysten kilpailukykyä sekä investointihalukkuutta siirtämällä yritysverotuksen painopiste varojen jakamiseen kohdistuvaan verotukseen.

Listaaamattoman osakeyhtiön osingon kokonaisveroprosentin tunteminen sekä siihen vaikuttavat tekijät on tärkeää tuntea suunniteltaessa varojen nostoa osakeyhtiöstä. Kun tunnetaan osingon, palkan ja muiden varojen nostotapojen kokonaisveroaste, voidaan niistä valita kuhunkin tilanteeseen sopivin ja edullisin vaihtoehto. Osingon kokonaisveroasteen muutokset eri osinko- ja nettovarallisuus tasoilla tulee ottaa huomioon vertaillessa eri varojen nostotapojen edullisuutta. Osingon kokonaisveroasteen muutokset toivat suunnitteluun uutta huomioitavaa. Suurimmat vaikuttavat tekijät olivat huojennetun osingon ylärajan nosto 150 000 euroon ja huojennetun osingon verotuksen muutos.

Ennen vuotta 2014 huojennetun osingon kokonaisveroaste oli vain yhteisöveron verran, eli 24,5 prosenttia. Verouudistusten jälkeen huojennetun osingon veroaste on alhaisimmillaankin 26 prosenttia, sillä huojennetusta osingosta 25 prosenttia on veronalaista pääomatuloa verouudistuksen jälkeen. Osingon verotukseen tulleet muutokset ohjannevat osakkeenomistajien varojennostoa ennen kaikkea palkan ja osingon välillä edullisemmän vaihtoehdon suuntaan. Palkan verorasituksen jäädessä alle 26 prosentin, on palkan nostaminen yrityksestä usein verotuksellisesti kannattavampaa.

Osinkoverotuksen muutoksista näkyvimmit muutokset ovat verotuksen painopisteen siirtyminen yhtiöltä osakkeenomistajalle ja huojennetun osingon enimmäismäärän nosto. Osingon kokonaisveroasteeseen ei tullut kovin merkittäviä muutoksia useimmilla osinkotasolla. Huojennetun osingon enimmäisrajan nosto 150 000 euroon toi kuitenkin huomattavan kevennyksen 60 000 – 150 000 euroa osinkoa saavien verotukseen. Huojennetun osingon jakaminen edellyttää kuitenkin tarpeeksi korkeaa nettovarallisuutta, sillä nettovarallisuudesta laskettu 8 prosentin alittava osinko verotetaan huojennettuna. Osingon verotuksen painopisteen siirtyminen osakkaalle tuo jonkin verran joustoa osakkeenomistajan ja yhtiön kokonaisuutta ajatellen. Alhaisemman yhteisöveroprosentin vuoksi voittojen kerryttäminen taseeseen on tarvittaessa helpompi tehdä, kun maksettava yhteisövero on alhaisempi.

Kuten mainittua, merkittävimmät muutokset ovat yhteisöveron alentuminen sekä huojennetun osingon verotukseen tulleet muutokset. Huojennetun osingon kokonaisveroaste kiristyi muutosten seurauksena 1,5 prosenttiyksikköä. Vuonna 2013 huojennettuun osinkoon kohdistui ainoastaan yhteisövero 24,5 prosenttia. Muutosten jälkeen huojennetusta osingosta on veronalaista pääomatuloa 25

prosenttia, jolloin kokonaisveroasteeksi yhdessä 20 prosentin yhteisöveron kanssa muodostuu 26 prosenttia. Huojennetun osingon enimmäismäärän nosto puolestaan keventää 150 000 euron osinkojen verotusta jopa 10 prosenttiyksikköä nettovarallisuuden ollessa korkea.

Osinkoverojärjestelmä ohjaa voitonjakoa listaamattomissa osakeyhtiöissä. Vuonna 2011 lähes 80 prosenttia osingoista luettiin pääomatuloksi, eli osinko alitti nettovarallisuudesta lasketun yhdeksän prosentin tuoton. Tuhat euroa ylittävistä osingoista 55 prosenttia vastasi tasan yhdeksän prosentin tuottoa yhtiön nettovarallisuudesta. Riippumatta listaamattoman osakeyhtiön koosta, toimialasta tai pääomarakenteesta, jaetun osingon suhde nettovarallisuuteen oli yleisimmin juuri yhdeksän prosenttia. (HE 185/2013, s 40–41) Näiden tulosten perusteella voidaan päätellä että yritykset harjoittavat aktiivisesti verosuunnittelua. Huojennetun osingon jakaminen on verotuksellisesti edullista silloin kun kokonaisveroprosentti on palkan veroprosenttia alhaisempi. Osinkoverotukseen ei tullut suuria rakenteellisia muutoksia, joten verosuunnitteluun peruslähtökohdat säilyivät ennallaan.

Työn tavoitteena oli selvittää verouudistusten vaikutus listaamattoman osakeyhtiön osingonjaon verotuksen muutokseen. Pienen ja keskisuuren yrityksen yrittäjäomistajan kannalta on merkityksetöntä tulevatko verot maksettavaksi yhtiön verotuksessa vai osakkeenomistajan henkilökohtaisessa verotuksessa. Kokonaisveroasteen muutokset tulivat selkeästi esille kuvaajista. Lisäksi esimerkit toivat muutokset selkeästi esille useilla osinko- ja nettovarallisuustasoilla. Kattava kuva osingon veroasteen muutoksista toimii hyvin yleisellä tasolla ja sen tunteminen on tärkeää varojen nostoa suunnitellessa. Myös muiden veromuutosten tunteminen on tärkeää. Työ toimiikin hyvänä pohjatiedon ja yleiskuvan luojana asioiden kanssa tekemissä oleville henkilöille. Tulee kuitenkin muistaa, että yritys ja osakaskohtaiset erot vaikuttavat varojen jakoon yhtiössä.

Tässä työssä aihe rajautui listaamattoman osakeyhtiön jakamien osinkojen veromuutoksen tutkimiseen. Aihe liittyy laajempaan kokonaisuuteen johon kuuluu varojen nosto listaamattomasta osakeyhtiöstä. Tulevaisuudessa tutkimusta voisi laajentaa eri varojen noston keinojen verotuksen vertailuun jonkin toimeksiantajayrityksen tilanteessa. Myös yritysten harjoittaman verosuunnittelun aktiivisuuden kartoittaminen pienissä ja keskisuurissa yrityksissä olisi hyvä tutkimusaihe.

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

ENGBLOM, Ari, HOLLA, Jyrki, JÄRVINEN, Jussi, LAMPINEN, Anne, LEPISTÖ, Markku, PARONEN, Vesa, RAUTAJUURI, Anna-Leena, SANDELIN, Eric, TORKKEL, Timo, ÄIMÄ, Kristiina, LAMMINSIVU, Suvi, WESTERGÅRD, Marj, 2012. Elinkeinoverotus 2012. Helsinki: Edita Publishing Oy.

HE 185/2013 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tuloverolain, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain sekä eräiden muiden verolakien muuttamisesta. [Viitattu 2014-1-6] Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2013/20130185.pdf>

KOPONEN, Juha 2013. Yrittäjän verokäsikirja. Helsinki: Verotieto Oy.

KPMG 2010. Osakeyhtiölaki 2010 [verkkojulkaisu] [viitattu 2013-11-22] Saatavissa: <http://www.kpmg.com/FI/fi/Ajankohtaista/Uutisia-ja-julkaisuja/Vero-ja-lakijulkaisut/Documents/Osakeyhtiolaki-2010.pdf>

KPMG, Keskeiset veromuutokset vuoden 2015 budjetissa. [Viitattu 2014-10-25] Saatavissa: <http://www.kpmg.com/fi/fi/ajankohtaista/uutisia-ja-julkaisuja/tax-flash/sivut/keskeiset-veromuutokset-vuoden-2015-budjetissa.aspx>

KUKKONEN, Matti ja WALDEN, Risto 2011. Pk-yrityksen verosuunnittelu. Helsinki: WSOYpro Oy.

KUKKONEN, Matti ja WALDEN, Risto 2014. Pk-yrityksen verosuunnittelu. Helsinki: WSOYpro Oy.

KYLÄKALLIO, Juhani, IIROLA, Olli ja KYLÄKALLIO, Kalle 2012. Osakeyhtiö I. Helsinki: Edita Publishing Oy.

KYLÄKALLIO, Juhani, IIROLA, Olli ja KYLÄKALLIO, Kalle 2012. Osakeyhtiö II. Helsinki: Edita Publishing Oy.

LEPPINIEMI, Jarmo ja LEPPINIEMI, Raili 2010. Pieni kirjanpitovelvillinen, kirjanpito ja tilinpäätös. Helsinki: WSOYpro Oy.

LEPPINIEMI, Jarmo ja WALDEN, Risto 2010. Tilinpäätös- ja verosuunnittelu. Helsinki: WSOYPro Oy.

MYRSKY, Matti 2013. Suomen Veropolitiikka. Helsinki: Talentum Media Oy.

MYRSKY, Matti ja MALMGRÉN, Marianne 2014. Elinkeino- ja tuloverotus. Helsinki: Talentum Media Oy.

MYRSKY, Matti ja RÄBINÄ, Timo 2014. Henkilökohtaisen tulon verotus. Helsinki: Talentum Media Oy.

MÄHÖNEN, Jukka ja VILLA, Seppo 2012. Osakeyhtiö II Pääomarakenne ja Rahoitus. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

OSSA, Jaakko 2011. Yritystoiminnan verotus. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Palkkaa vai osinkoa? Tilisanomat 6/2013.

Patentti- ja rekisterihallituksen nettisivut. Yritysten lukumäärät kaupparekisterissä. [Viitattu 2014-12-5] Saatavissa: <http://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yritystenlkm/lkm.html>

PÖNKÄ, Ville 2012. Yhdenvertaisuus Osakeyhtiössä. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

SAARANEN, Pirjo, KOLTTOLA, Eliisa ja PÖSÖ, Jarmo 2013. Liike-elämän matematiikka. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Taloushallintoliitto, Palkka voi olla osinkoa edullisempaa. [Viitattu 2014-12-5] Saatavissa: <http://taloushallintoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/93440ca59c84c8f55afe9c861dd0d291/1420986351/application/pdf/10136/Palkka%20voi%20ola%20osinkoa%20edullisempaa.pdf>

TOMPERI, Soile 2014, Yritysverotus ja Tilinpäätössuunnittelu. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Työeläkevakuutusyhtiö Elo, Kenen pitää ottaa YEL-vakuutus. [Viitattu 2015-1-11] Saatavissa: <http://www.elo.fi/yrittaja/yel-vakuutus/kenelle>

Valtioneuvoston tiedote 123/2014. Hallitus sopi budjettikehyksistä ja julkisen talouden suunnitelmas- ta. [Viitattu 2014-10-16] Saatavissa: <http://valtioneuvosto.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/fi.jsp?oid=411987>

Valtiovarainministeriö 2013. Verotus [verkojulkaisu, nettisivut] [Viitattu 2013-11-21] Saatavissa: http://www.vm.fi/vm/fi/10_verotus/index.jsp

Valtiovarainministeriön tiedote 218/2013. Vuodenvaihteen muutoksia VM:n hallinnonalalla. [Viitattu 2014-1-6] Saatavissa: http://www.vm.fi/vm/fi/03_tiedotteet_ja_puheet/01_tiedotteet/20131220Vuoden/name.jsp

Valtiovarainvaliokunnan tiedote 11.12.2013: Valtiovarainvaliokunta hyväksyi yhteisö- ja osinkovero- uudistuksen – osuuskuntien veromuutokset hylättiin. [Viitattu 2014-1-6] Saatavissa: <http://web.eduskunta.fi/Resource.phx/valiokunnat/valiokunta-vav01/tiedotearkisto.htx?templateId=8.htx&id=6244&titlenro=2013&sort=2013&cache=no>

Verohallinto, Oman asunnon myyntivoiton verotus. [Viitattu 2014-10-16] Saatavissa:

<http://www.vero.fi/fi->

[FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Luovutusvoitot_ja_tappiot/Oman_asunnon_myyntivoiton_verotus\(12050\)](http://www.vero.fi/fi-Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Luovutusvoitot_ja_tappiot/Oman_asunnon_myyntivoiton_verotus(12050))

Verohallinto, Yleisradiovero. [Viitattu] Saatavissa: <http://www.vero.fi/fi->

[FI/Syventavat_veroohjeet/Muu_verotus/Yleisradiovero\(26145\)#1.3Yhteisnyleisradiovero_](http://www.vero.fi/fi-Syventavat_veroohjeet/Muu_verotus/Yleisradiovero(26145)#1.3Yhteisnyleisradiovero_)

Verohallinto, yrityksen sukupolvenvaihdos. [Viitattu 2014-12-14] Saatavissa: <https://www.vero.fi/fi->

[FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Yrityksen_sukupolvenvaihdos_verotuksessa%2827260%29#Tappioitajakyttmtmi19](https://www.vero.fi/fi-Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Yrityksen_sukupolvenvaihdos_verotuksessa%2827260%29#Tappioitajakyttmtmi19)

Veronmaksajat nettisivut. Listaamattomasta yhtiöstä saadun osingon vero. [Viitattu 2014-1-21] Saatavissa:

<http://www.veronmaksajat.fi/Documents/Tilastot/Listaamattomasta%20saadun%20osingon%20p%C3%A4%C3%A4omatuloveroprosentti.pdf>

VIITALA, Tomi 2014. Osakeyhtiön voitonjaon verotus. Viro: Meedia Zone OÜ.

VILKKUMAA, Matti 2012. Yrityksen osinko-opas.Helsinki: Yrityskirjat Oy.